

Vejledning om valg af uddannelse og erhverv

Undersøgelse blandt interessenter til Ungdommens Uddannelsesvejledning og Studievalg

Vejledning om valg af uddannelse og erhverv

Undersøgelse blandt interessenter til Ungdommens Uddannelsesvejledning og Studievalg

2007

Vejledning om valg af uddannelse og erhverv

© 2007 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:

EVA sætter komma efter Dansk Sprognævnns anbefalinger, dvs. at der som hovedregel ikke sættes komma foran ledsætninger.

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978877953627

Danmarks Evalueringsinstitut

Evaluering af vejledning om valg af uddannelse og erhverv

Undersøgelse blandt interessenter til
Ungdommens Uddannelsesvejledning
og Studievalg

Juni 2006

NIRAS
KONSULENTERNE

Danmarks Evalueringsinstitut

EVALUERING AF VEJLEDNING OM VALG AF UDDANNELSE OG ERHVERV

**Undersøgelse blandt interessenter til Ungdommens
Uddannelsesvejledning og Studievalg**

Juni 2006

1.	INDLEDNING	1
1.1	Formål	2
1.2	Fremgangsmåde	4
1.3	Læsevejledning.....	4
2.	SAMMENFATNING	5
3.	ANALYSE AF INTERESSENTGRUPPERNES SAMARBEJDE MED VEJLEDNINGSCENTRENE	7
3.1	Folkeskolelærere med ansvar for UEA-undervisningen	7
3.1.1	Hvorledes skabes der sammenhæng mellem UUs og folkeskolens vejledningsindsats?.....	7
3.1.2	Hvorledes vurderes sammenhængen mellem UUs og folkeskolens vejledningsindsats?.....	10
3.1.3	Vurderinger af den samlede vejledningsindsats	11
3.2	Vejledere på produktionsskoler.....	13
3.2.1	Hvorledes skabes der sammenhæng mellem UUs og produktionsskolernes vejledningsindsats?.....	13
3.2.2	Hvorledes vurderes sammenhængen mellem UUs og produktionsskolernes vejledningsindsats?.....	14
3.2.3	Vurderinger af den samlede vejledningsindsats	16
3.3	Vejledere på erhvervsuddannelser.....	17
3.3.1	Hvorledes skabes der sammenhæng mellem UUs og erhvervsuddannelsernes vejledningsindsats?	18
3.3.2	Hvorledes vurderes sammenhængen mellem UUs og erhvervsuddannelsernes vejledningsindsats?	19
3.3.3	Vurderinger af den samlede vejledningsindsats	20
3.4	Vejledere på gymnasiale uddannelser	21
3.4.1	De gymnasiale uddannelser som interessenter til UU	22
3.4.2	De gymnasiale uddannelser som interessenter til Studievalg	25
4.	SAMLET ANALYSE.....	31
5.	METODEBILAG	37
5.1	Den metodiske tilgangsvinkel	37

5.1.1	Rekruttering og frafald	37
5.1.2	Telefoninterview	39
5.2	Metodens anvendelighed	39

1. **INDLEDNING**

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har bedt NIRAS Konsulenterne om at gennemføre en kvalitativ undersøgelse blandt interessenter til Ungdommens Uddannelsesvejledning og Studievalg. Interessenterne i forhold til Ungdommens Uddannelsesvejledning er i denne undersøgelse afgrænset til folkeskolelærere med ansvar for UEA-undervisningen, vejledere på produktionsskoler samt vejledere på ungdomsuddannelserne, herunder erhvervsuddannelserne og de gymnasiale uddannelser. I forhold til Studievalg har interessenterne været afgrænset til vejledere på de gymnasiale uddannelser.

Undersøgelsen skal belyse interessenternes erfaringer med og vurderinger af samarbejdet med henholdsvis Ungdommens Uddannelsesvejledning og Studievalg samt interessenternes erfaringer med og vurderinger af den samlede vejledningsindsats. Undersøgelsen skal fungere som en del af dokumentationen i forbindelse med EVAs evaluering af vejledning om valg af uddannelse og erhverv, der er iværksat som led i EVAs handlingsplan 2006.

Undersøgelsen skal ses i sammenhæng med reformen af vejledning om uddannelses- og erhvervsvalg, som trådte i kraft 1. august 2004. Med reformen blev der dels sat nationale mål for vejledningen, dels blev ansvaret for uddannelses- og erhvervsvejledning samlet i de to nye vejledningsenheder – Ungdommens Uddannelsesvejledning og Studievalg. Disse nye vejledningsenheder skal sikre de unge en vejledning om valg af uddannelse og erhverv, som er uafhængig af bestemte uddannelsers og institutioners interesser.

Mens Ungdommens Uddannelsesvejledning, der er forankret i 46 kommunale UU-centre, vejleder om valg af ungdomsuddannelser og erhverv, har Studievalg, forankret i syv studievalgcentre, til opgave at vejlede om valg af videregående uddannelser og erhverv – den vejledning som samlet set kan defineres som overgangsvejledningen. Gennemførelsesvejledningen, som forestås undervejs i uddannelsesforløbet, varetages fortsat af den enkelte uddannelsesinstitution.

Af de nationale mål¹ for vejledning om valg af uddannelse og erhverv fremgår, at valg af uddannelse og erhverv skal være til størst mulig gavn for den enkelte og for samfundet. Det fremgår således, at vejledningen skal tage udgangspunkt i såvel den enkeltes interesser og personlige forudsætninger, herunder uformelle kompetencer og hidtidige uddannelses- og beskæftigelsesforløb, som det forventede behov for uddannet arbejdskraft og selvstændige erhvervsdrivende. Vejledningen skal endvidere i særlig grad målrettes unge med særlige behov for vejledning om valg af uddannelse og erhverv.

I relation til samarbejde om vejledning af valg af ungdomsuddannelse og erhverv fremgår det af bekendtgørelsen om vejledning af valg af ungdomsuddannelse og erhverv, at samarbejdet mellem interessenter og Ungdommens Uddannelsesvejledning skal omfatte konkrete vejledningsaktiviteter samt udvikling, tilrettelæggelse og koordinering af den samlede vejledningsindsats. På samme vis fremgår det af bekendtgørelsen om vejledning af valg af videregående uddannelse og erhverv, at samarbejdet mellem interessenter og Studievalg skal sikre en synlig, gennemskelig og lettilgængelig vejledning samt sikre sammenhæng mellem uddannelses- og erhvervsvejledning og gennemførelsesvejledning.

1.1 **Formål**

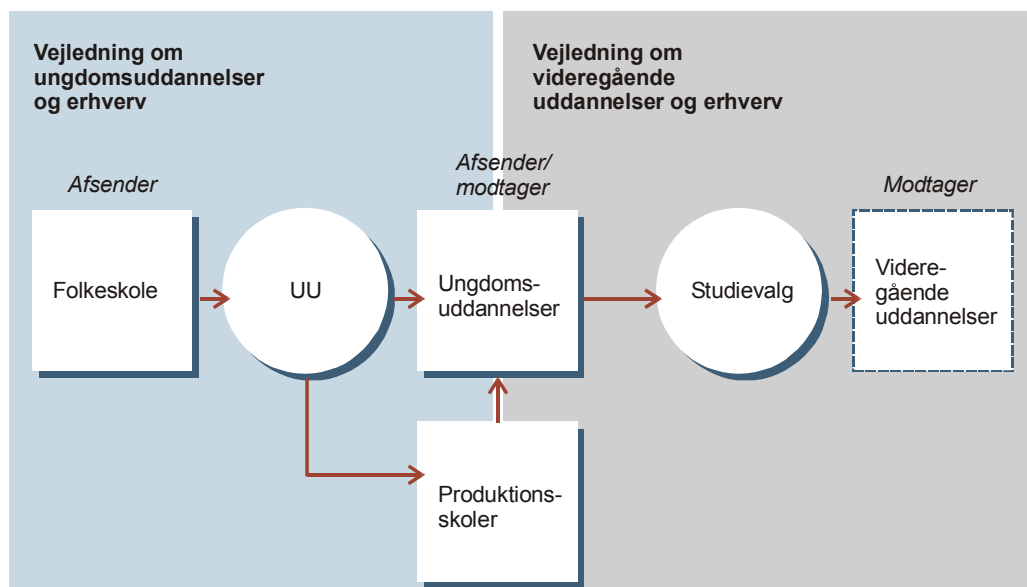
Undersøgelsen skal således sætte fokus på dels vejledningen om overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelser eller erhverv; dels vejledningen om overgangen mellem de gymnasiale uddannelser og videregående uddannelser eller erhverv. Med afsæt i disse to genstandsfelter skal undersøgelsen belyse:

- Samarbejdet mellem vejledningscentrene og de forskellige interessentgrupper, herunder formål samt opgave- og ansvarsfordeling
- Samarbejdets indflydelse på den samlede vejledningsindsats
- Muligheder og barrierer for at udvikle samarbejdet mellem vejledningscentrene og de forskellige interessentgrupper.

Nedenfor er skitseret en overordnet model for, hvordan hhv. vejledningscentrene og de i undersøgelsen involverede interessenter placerer sig i den todelte vejledningsstruktur:

---

¹ Lov om vejledning om valg af uddannelse og erhverv, Lov nr. 298 af 30/04/2003.

I forhold til den vejledning, der omhandler overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse eller produktionsskole, er Ungdommens Uddannelsesvejledning ansvarlig herfor. Således har Ungdommens Uddannelsesvejledning i samarbejde med lærere i folkeskolen, vejledere på ungdomsuddannelser og produktions-skoler dels til opgave at give folkeskoleeleverne rådgivning og vejledning til forberedelse af deres uddannelses- og erhvervsvalg; dels har UU til opgave at vejlede frafaldstruede elever på ungdomsuddannelserne og produktions-skolerne samt andre unge under 19 år, der ikke er i en tilfredsstillende vejlednings-, undervisnings- eller beskæftigelsessituation². Konkret har Ungdommens Uddannelsesvejledning endvidere til opgave at vurdere, om en ansøger til en produktions-skole tilhører skoleformens målgruppe som en forudsætning for, at den unge kan optages med tilskud.

I forhold til den vejledning, der omhandler overgangen fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse, varetager Studievalg som nævnt uddannelses- og erhvervsvejledningen overfor de unge i samarbejde med ungdomsuddannelser og videregående uddannelser³. Studievalg har både ansvar for vejledning af un-

² Foruden de i undersøgelsen involverede folkeskoler og ungdomsuddannelsesinstitutioner samarbejder Ungdommens Uddannelsesvejledning (jf. bekendtgørelsen om vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv) også med de regionale vejledningscentre, det regionale arbejdsmarkedsråd, Arbejdsformidlingen, erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter, institutioner, der udbyder undervisning med særlige behov, samt Ungdoms Uddannelsesvejledninger i andre geografiske områder.

³ Foruden de i undersøgelsen involverede uddannelsesinstitutioner samarbejder Studievalg (jf. bekendtgørelsen om samarbejde om vejledning om valg af videregående uddannelse og erhverv) med erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter, de regionale vejledningsfaglige udvalg samt Arbejdsformidlingen.

ge i en ungdomsuddannelse samt unge, der ikke længere har tilknytning til en sådan.

1.2 Fremgangsmåde

Undersøgelsen blandt interessenter til vejledningscentrene er gennemført ved hjælp af fire fokusgruppeinterview og seks personlige interview med interessenter til vejledningscentrene. Tre af de fire fokusgrupper er afholdt med interessenter til Ungdommens Uddannelsesvejledning, herunder vejledere på produktionskolerne, erhvervsuddannelserne samt de gymnasiale uddannelser (HTX, HHX, HF og STX). De forskellige typer af interessenter er interviewet i særskilte grupper. Endvidere er der i forhold til Ungdommens Uddannelsesvejledning gennemført seks personlige interview med folkeskolelærere med ansvar for UEA-undervisningen. Endelig er der afholdt en fokusgruppe med gymnasiale vejledere i rollen som interessenter til Studievalg.

Fokusgruppeinterviewene har centreret sig om følgende temaer:

- Interessenternes beskrivelse af konkrete initiativer, der iværksættes for at skabe sammenhæng i vejledningsindsatsen
- Interessenternes vurderinger af sammenhængen mellem vejledningscentrenes og de forskellige interessenters vejledningsindsats
- Interessenternes vurderinger af den samlede vejledningsindsats

For en nærmere beskrivelse af fremgangsmåden henvises til kapitel 5.

1.3 Læsevejledning

Rapporten er struktureret som følger: I *Kapitel 2* sammenfattes de væsentligste resultater fra undersøgelsen blandt interessenter til henholdsvis Ungdommens Uddannelsesvejledning og Studievalg.

Kapitel 3 indeholder i fem særskilte afsnit en beskrivelse og en analyse af de forskellige interessentgruppers vurdering af sammenhængen mellem interessenternes og vejledningscentrenes vejledningsindsats – med udgangspunkt i det samarbejde, som finder sted herimellem.

Kapitel 4 omfatter en samlet analyse af ligheder og forskelle mellem de fem interessentgrupper.

Kapitel 5 redegør for og vurderer den anvendte metode i undersøgelsen.

2. SAMMENFATNING

Nærværende undersøgelse blandt interessenter til UU og Studievalg belyser og analyserer vejledningsindsatsen med udgangspunkt i samarbejdet, som det opleves blandt vejlederne.

Samlet set viser undersøgelsen, at de konkrete initiativer, der iværksættes for at skabe sammenhæng ofte omfatter en koordinering af praktiske forhold samt information om vejledningscentrenes forskellige ydelser, mens der i sjældnere tilfælde foregår en koordinering af indholdet mellem uddannelses- og erhvervsvalgsvejledningen og gennemførelsesvejledningen.

Som følge af denne manglende koordinering af indholdet mellem uddannelses- og erhvervsvalgsvejledningen og gennemførelsesvejledningen oplever vejlederne fra erhvervsuddannelserne og de gymnasiale uddannelser, at de (fortsat) varetager opgaver knyttet til uddannelses- og erhvervsvalgsvejledningen.

På den baggrund medfører den manglende koordinering mellem uddannelses- og erhvervsvalgsvejledning og gennemførelsesvejledning ligeledes en stor opmærksomhed blandt vejlederne på den ressourcemæssige fordeling mellem vejledningscentrene og interessenternes vejledningsindsats. Ressourcespørgsmålet bliver således for flere uddannelsessteders vedkommende en barriere, som besværliggør koordineringen af samarbejdet om vejledningsindsatsen.

Generelt er det således interessenternes vurdering, at sammenhængen mellem uddannelses- og erhvervsvalgsvejledningen og gennemførelsesvejledningen ikke er tilstrækkelig, og ofte er baseret på personlige relationer mellem vejlederne i vejledningscentrene og uddannelsesinstitutionerne. Denne manglende sammenhæng kommer ifølge interessenterne især til udtryk i forhold til en lav grad af videndeling om de unge.

Blandt styrkerne i forhold til den måde, som samarbejdet er tilrettelagt og organiseret på i dag giver interessenter i forhold til Studievalg udtryk for, at der kan være en mulighed for en øget professionalisering af vejlederne, men giver samtidig udtryk for, at vejledningsindsatsen ikke tilgodeser de svage unge. Således viser undersøgelsen, at den gruppe af unge, som har et særligt vejledningsbehov,

og som ikke selv opsøger vejledningen, ikke i et tilstrækkeligt omfang bliver opfanget i vejledningsindsatsen. I forhold til Studievalg peger vejledere fra de gymnasiale uddannelser på, at det her drejer sig om en elevgruppe, der ikke nødvendigvis har faglige problemer, men som snarere har vanskeligheder med at træffe et valg om uddannelse.

I forhold til UU oplever især vejlederne fra ungdomsuddannelserne det som en svaghed, at det fortsat er folkeskolelærere, der varetager vejledningen - ofte skolevejledere fra det tidligere vejledersystem. Vejlederne oplever således, at de holdninger, kompetencer, antipartier og sympatier, der er knyttet sig til vejledere i det gamle vejledersystem, i vid udstrækning er løftet over i UU. Svagheden kommer ifølge vejlederne fra ungdomsuddannelserne endvidere til udtryk ved et hos UU-vejlederne ikke tilstrækkeligt kendskab til ungdomsuddannelserne. Samtidig er det i forhold til produktionsskolerne oplevelsen blandt disse vejledere, at det med UUernes kommunale forankring ikke er muligt at foretage en interessefri vejledning set i lyset af, at UUerne skal foretage en målgruppevurdering af unge til produktionsskolerne. Dertil kommer, at den manglende interessefri vejledning ifølge disse vejledere understøttes af, at UUerne flere steder organisatorisk set er placeret i de kommunale beskæftigelsesforvaltninger.

Mens vejlederne fra ungdomsuddannelserne således er forholdsvis kritiske i forhold til samarbejdet med UU, giver folkeskolelærerne til gengæld udtryk for en stor tilfredshed med samarbejdet med UU. Denne tilfredshed skyldes især, at de oplever en tæt kontakt og dialog med UU-vejlederne, og at de som følge af, at det ofte er tidligere skolevejledere, der nu fungerer som UU-vejledere, ikke oplever den store forandring.

3. **ANALYSE AF INTERESSENTGRUPPERNES SAMARBEJDE MED VEJLEDNINGSCENTRENE**

I dette kapitel belyses i særskilte afsnit de forskellige interessentgruppers vurderinger af sammenhængen mellem vejledningscentrenes og interessenternes vejledningsindsats med afsæt i det samarbejde, som er etableret herimellem. For hver interessentgruppe redegøres indledningsvis for konkrete samarbejdsinitiativer med henblik på at skabe sammenhæng mellem gennemførelsesvejledningen og uddannelsesvejledningen. Dernæst belyses interessentgruppens vurderinger af det iværksatte samarbejde for til sidst at redegøre for interessentgruppens vurderinger af den samlede vejledningsindsats i forhold til koordineringen og sammenhængen mellem hhv. gennemførelsesvejledning og uddannelses- og erhvervsvejledning.

3.1 **Folkeskolelærere med ansvar for UEA-undervisningen**

Med vejledningsreformens udmøntning er det blevet UU-vejledernes opgave at vejlede de enkelte folkeskoleelever om valg af uddannelse og erhverv lokalt på den enkelte folkeskole. Konkret skal vejledningen omfatte udarbejdelse af en realistisk og personlig uddannelsesplan for den enkelte elev. Heroverfor er det klasselærerens ansvar at gennemføre den såkaldte Uddannelses-, Erhvervs- og Arbejdsmarkedsundervisning (UEA-undervisning). UEA-undervisning tilrettelægges i samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning (fremover UU). UEA-undervisningen har som overordnet formål, at den enkelte elev tilegner sig et bredt kendskab til uddannelses- og erhvervsmuligheder og indser værdien af at gennemføre en uddannelse.⁴

3.1.1 *Hvorledes skabes der sammenhæng mellem UUs og folkeskolens vejledningsindsats?*

Set i relation til ovennævnte koordineringsopgave tegner der sig blandt de interviewede folkeskolelærere først og fremmest et billede af, at koordineringen af vejledningsindsatsen i høj grad har karakter af et mere eller mindre uformelt samarbejde. Dette giver sig udslag i en opgave- og ansvarsfordeling, som defineres løbende og efter behov, og som i høj grad udløser en gensidig fleksibilitet, bestemt af tætte kollegiale bånd og et ofte mangeårigt personligt kendskab i for-

---

⁴ Jf. Fælles Mål i Folkeskolen

bindelse med den tidligere vejledningsstruktur. Således gælder det for alle de i undersøgelsen involverede folkeskoler, at den tilknyttede UU-vejleder er rekrutteret fra det tidligere vejledningsnetværk i folkeskolerne. Dertil kommer, at UU-vejlederne på tre af skolerne fortsat har en relativt stor fysisk tilstedeværelse på skolen, fordi de har bibeholdt lærerjobbet i en halvtidsstilling i kombination med vejlederjobbet. For en anden skoles vedkommende skyldes den store fysiske tilstedeværelse, at UU-vejlederen har sit kontor på skolen. UU-vejlederens kombinationsbeskæftigelse giver mulighed for en tæt og personlig kontakt UU-vejleder og folkeskolelærer imellem, ligesom den ifølge folkeskolelærerne medfører, at den ændrede vejledningsstruktur alene får en begrænset betydning i praksis. På to andre skoler opleves forandringen af vejledningsstrukturerne på samme måde i begrænset omfang, fordi man tidligere har haft praksis for et samarbejde med de tidligere eksterne skolevejledere henholdsvis fra en anden skole i nærområdet og fra centralt hold i kommunen. Begge eksterne vejledere er som på de øvrige skoler nu ansat i UU-regi. På den baggrund fremhæver flere af folkeskolelærerne, at det aktuelle samarbejde med UU i høj grad ligner det, der var etableret forinden de reformmæssige ændringer.

På trods af, at koordineringen af vejledningsindsatserne i væsentlig udstrækning er personbåret og af uformel karakter, er der også nogle fasttilrettede procedurer for samarbejdet i form af en praktisk og indholdsmæssig koordinering af vejledningen. I begyndelsen af skoleåret afholder skolelærere og UU-vejleder således typisk et årsmøde, hvor lærerne informeres om UUs forskellige ydelser, og hvor vejledningsaktiviteterne og indholdet af disse planlægges for resten af året. En sådan årsplan omfatter bl.a. virksomheds- og uddannelsesbesøg, åbent hus arrangementer mv.

På de fleste skoler deltager UU-vejlederen i udvalgte forældremøder dels for at informere om vejledningsaktiviteter, dels for at synliggøre UU-vejledningen over for forældrene. Dertil kommer deltagelse i en skole-hjem samtale i 9. klasse og derudover efter behov, ligesom UU-vejlederen nogle steder fungerer som gæstelærer i klasseundervisningen. På en enkelt skole tilbyder UU-vejlederen kurser til lærerne om tilrettelæggelsen af UEA-undervisningen. Det særlige på denne skole er, at UEA-undervisningen er samlet en bestemt uge om året, og at både UU-vejlederen, læreren og indbudte gæstelærere skiftevis underviser i løbet af ugen.

Hvad angår udarbejdelsen af elevernes uddannelsesplan, er det på alle skoler UU-vejlederen, som varetager dette arbejde, om end to lærere fremhæver, at de udfylder uddannelsesplanerne sammen med eleverne og derefter indsamler dem til UU-vejlederen.

Det praktiske arbejde omkring erhvervspraktikken og tilmelding til uddannelsesbesøg mv. varetages generelt af UU-vejlederen, der også følger op på praktikopholdet. I forhold til praktikplanen er der på to af skolerne formuleret en rollefordeling, hvor læreren i dialog med eleven hjælper med at træffe det rette valg omkring en relevant praktik, mens UU-vejlederen forestår kontakten til og aftalen med praktikstedet.

Én af de seks interviewede lærere er lærer på en specialafdeling til en større folkeskole i nærområdet. Om end elevgruppen i denne specialafdeling ifølge læreren kræver mange vejledningsressourcer, er samarbejdet her formaliseret i endnu mindre grad end de øvrige interviewede skoler, hvilket forklares med specialafdelingens lille medarbejderstab og elevgruppe. Der er tale om en ad hoc kontakt, når UU-vejlederen dukker op på skolen: *"Vores sted er så lille, at det kører meget på enkeltopgaver omkring eleven. Jeg briefer ham [UU-vejlederen] omkring eleven [...] Han har en computer, der er hans på stedet. Vi indretter os efter ham, fordi det er så lille et sted. Der behøver ikke at være den store planlægning [...]"*. Til gengæld arrangeres hvert år et tværfagligt møde omkring de enkelte elever, hvor såvel skolelederen som UU-vejlederen, de sociale myndigheder og skolepsykologen deltager. På mødet bringes de forskellige parterers viden om eleven i spil med henblik på at kunne sammensætte den bedst mulige indsats over for eleven.

På de øvrige skoler omfatter videndelingen mellem lærere og UU-vejledere imidlertid også primært elever med særlige behov: Dette betyder ikke, at der er et mere formaliseret samarbejde omkring denne elevgruppe, men at ressourcerne og dialogen primært orienterer sig mod elever med særlige vejledningsbehov. Denne dialog foregår i form af en uformel gensidig orientering, hvis enten UU-vejleder via sine uddannelsessamtaler eller læreren via sine elevsamtaler identificerer nogle "bekymringsbørn": *"Hvis der er røde lamper, der blinker, så henvender jeg mig [til UU-vejlederen]. Så hjælper han med at finde andre tilbud [til eleven]"*. På én af skolerne har UU-vejlederen desuden til opgave at udarbejde handlingsplaner for elever, som *"det er ved at gå skævt for"* samt varetage indslusningen i en såkaldt erhvervsklasse, der er målrettet elever med behov for en større praktikdel og færre fagtimer. UU-vejlederen anvender ifølge læreren langt flere af sine ressourcer på individuel vejledning af elever i erhvervsklassen sammenlignet med andre elever.

På én skole er der praksis for en mere systematisk opfølgning på alle eleverne i klassen, idet der tilrettelægges møder mellem UU-vejleder og lærere i forbindelse med afholdelse af elevsamtaler, afholdelse af UU-vejlederens uddannelsessamtaler samt afholdelse af skole-hjemsamtaler. På møderne drøfter lærere og UU-vejleder de enkelte elever som forberedelse til de forestående samtaler.

Med undtagelse af én lærer har ingen af de øvrige lærerne kendskab til en skriftligt udarbejdet samarbejdsaftale mellem skolen og det tilknyttede UU, om end enkelte peger på, at der måske foreligger en samarbejdsaftale på ledelsesniveau. Det nævnes bl.a. i forlængelse heraf, at den tætte dialog mellem UU-vejleder og lærere betyder, at der ikke er behov for en decideret skriftlig samarbejdsaftale.

3.1.2 *Hvorledes vurderes sammenhængen mellem UUs og folkeskolens vejledningsindsats?*

Generelt udtrykker alle folkeskolelærerne stor tilfredshed med samarbejdet med UU-vejlederen, ligesom de finder, at der sker en passende koordinering af vejledningsindsatsen. Når det er sagt, fremhæver alle de interviewede lærere imidlertid også, at de ikke oplever en væsentlig forskel i den måde, vejledningsindsatsen tilrettelægges på i dag i forhold til tidligere. Baggrunden herfor kan ifølge lærerne i stor udstrækning tilskrives dels det forhold, at det i dag er de tidligere skolevejledere, som besidder UU-vejledernes stillinger, dels at UU-vejlederne på nogle skoler tilmed er halvtidsansatte som skolelærere.

Personsammenfaldet i vejlederroller før og efter reformen har således en afgørende betydning for det fleksible og gnidningsfrie samarbejde omkring koordineringen af vejledningsindsatsen og for, at lærerne primært oplever en glidende og lempelig overgang til den nye vejledningsstruktur. I forlængelse heraf peger flere lærere på, at en udskiftning i vejledernetværket og/eller en fuldtidsansat UU-vejleder på sigt vil medføre større udfordringer og stille krav om et mere formaliseret samarbejde i forhold til at skabe sammenhæng i vejledningsindsatsen.

I forhold til den nuværende model for samarbejdet ser flere lærere en stor fordel i, at UU-vejlederne i kraft af deres parallelle lærerrolle fortsat har mange timer på skolen og derved er nemme at træffe både for elever og lærere: ”*Han [UU-vejlederen] er meget nem at træffe [...] de [eleverne] hiver fat i ham i frikvarteret, for i virkeligheden sker der meget i det uformelle rum*”. Derudover peges på, at UU-vejlederen med sin hyppige fysiske tilstedeværelse og kendskab til lokalmiljøet kender eleverne på skolen, ligesom den danner grundlag for en løbende videndeling om eleverne lærere og UU-vejledere imellem. Samtidig fremhæves, at den fleksible og uformelle organisering af samarbejdet som følge af den ofte daglige kontakt UU-vejleder og lærere imellem muliggør hurtig og effektiv handling over for elever, der har behov for en ”her-og-nu indsats” – fx i form af en praktikplads: ”*Der er ikke langt fra tanke til handling; man skal ikke bestille tid hos en udefra*”.

I overensstemmelse med ovenstående finder en lærer, hvis fuldtids UU-vejleder alene er på skolen i sin træffetid, at det af og til kan være vanskeligt både for lærere og elever at træffe UU-vejlederen. Imidlertid kompenserer mailkor-

respondance for UU-vejlederens begrænsede fysiske tilstedeværelse på skolen. Om end eleverne måske oplever den nye vejledningsstruktur lidt ufleksibel, ser denne lærer også en fordel i, at UU-vejlederrollen er udskilt fra skolen, eftersom de vejledningssøgende i dag opsøger UU-vejlederen, fordi de reelt har brug for uddannelses- og erhvervsvejledning, mens skolevejlederen tidligere også havde en social funktion: ”*Jeg tror, at den gamle ordning, hvor de [eleverne] kendte vejlederen som en, der gik på gangene, gjorde, at de har været mere vant til at kunne komme i tide og utide med store og små spørgsmål [...] Nogle unge har brugt skolevejlederen som en slags varmestue og nydt kontakten til en voksen*”.

Generelt er der på tværs af de interviewede skoler ikke praksis for systematisk at dokumentere og evaluere samarbejdet med UU-vejlederne, hvilket bl.a. igen begrundes med det personlige kendskab til vejlederen og det heraf velfungerende samarbejde. Enkelte følger dog op på delaktiviteter i forbindelse med vejledningen med henblik på at vurdere, hvorvidt indhold og form har været passende. Andre evaluerer praktikforløb og uddannelsesdage lærerne imellem for derefter at videreformidle til UU-vejlederen, om udbuddet af vejledningsaktiviteter har været tilstrækkeligt. Endelig er der en vejleder, som ifølge læreren alene evaluerer vejledningen sammen med eleverne.

3.1.3 *Vurderinger af den samlede vejledningsindsats*

Idet lærerne som allerede nævnt oplever en begrænset betydning af opdelingen mellem gennemførelsesvejledning og uddannelses- og erhvervsvejledning, er det samlet set det ”*gode vejledersamarbejde*” fra tidligere, som ifølge lærerne er blevet videreført i stort set uændret form. I forlængelse heraf opleves den samlede vejledningsindsats også stort set uændret, om end nogle lærere finder, at der er kommet mere fokus på elever med særlige vejledningsbehov.

Omfanget af vejledningstilbud

Uagtet at samarbejdet med UU-vejlederne forløber forholdsvis uproblematisk, fremhæver de fleste lærere, at vejledningsaktiviteterne samt informationsmængden fra UU i forbindelse med uddannelse og erhverv efter deres vurdering fylder for meget i elevernes undervisning. Lærerne oplever, at de har stor indflydelse på tilrettelæggelsen af vejledningsaktiviteterne, men de finder, at vejledningsaktiviteterne mange gange udføres på bekostning af den faglige undervisning:

”*[...] jeg siger fra, hvis det bliver for meget. Det er nødvendigt at finde en balance. Nogle gange kan man bruge for meget tid på at finde ud af, hvad de [eleverne] skal næste år*”. I forhold til at finde denne balance mellem uddannelses- og erhvervsvejledningen og den almindelige undervisning peger nogle lærere på, at der ligger en barriere i, at fuldtids UU-vejledere udelukkende har fokus på erhvervs- og uddannelsesdelen, idet de derved ikke udviser samme hensyn og forståelse for sammenhængen i den faglige undervisning. En af lærerne fremhæver tilmed, at vejledningsaktiviteterne efter hendes opfattelse mange gange er

spild af ressourcer, fordi der i højere grad er tale om underholdning end egentlig vejledning. Derfor ser hun et behov for, at der i større udstrækning stilles krav til eleverne om, at de begrundet deres valg af fx et uddannelsesbesøg eller praktikophold.

Rådgivning om UEA-undervisningen

Med undtagelse af én lærer oplever lærerne i stort omfang, at de fra UU-vejlederens side rådgives omkring undervisningen i UEA samt orienteres om relevant materiale til undervisningen. UU-vejlederen opleves som en "videnbank", der skaber det nødvendige overblik over interessant materiale og relevante emner, som eksempelvis gymnasiereformen. Imidlertid efterlyser en lærer en større overbliksskabende og mere struktureret rådgivning, da den opleves en smule abrupt. Dette omfatter også en større opdatering omkring de forskellige uddannelser, så læreren i højere grad føler sig klædt på til at besvare spørgsmål fra forældrene, som ofte fortsat henvender sig til læreren.. I tråd hermed peger en lærer på vigtigheden af kurser i UEA-undervisningen, fordi det herigennem bliver klarlagt, hvilke forventninger der er til lærerens arbejde med erhvervs- og uddannelsesvejledningen.

Brug af lærers viden om eleverne

For de fleste læreres vedkommende er der en oplevelse af, at deres viden om eleverne kommer i spil i forhold til UU-vejlederens vejledning om uddannelse og erhverv. Det sker både via den løbende uformelle kontakt, men også konkret på møder, hvor elevernes uddannelsesønsker drøftes, eller på forberedende møder forinden skole-hjemsamtaler mv.

Det betyder også, at den skole, hvor den tilknyttede UU-vejledere primært er centralt placeret, efterlyser en større grad af videndeling, og at der i forlængelse heraf kan være behov for mere formaliserede møder omkring udsatte elever for at sikre den nødvendige sammenhæng i vejledningsindsatserne. Samtidig tror læreren, at der er gået en vis fortrolighed mellem vejleder og elever tabt, fordi vejlederen ikke længere har samme indsigt i elevernes personlige forudsætninger. Den pågældende lærer slår dog fast, at det ikke har betydning for kvaliteten i vejledningsindsatsen. Når der alligevel sker en tilstrækkelig koordinering af vejledningsindsatsen, er det ifølge læreren betinget af den personbårne samarbejdsrelation.

Fokus på de udsatte elever

Som tidligere nævnt har flere lærere den opfattelse, at der i vejledningsindsatsen er tilført flere ressourcer til udsatte og frafaldstruede unge, ligesom vejledningsaktiviteterne også mest bruges af denne elevgruppe. Særligt læreren fra skolen med en specialskoleafdeling giver udtryk for, at UU-vejlederen har flere ressourcer til unge, som har brug for individuel vejledning. I forlængelse heraf op-

lever læreren også, at der er kommet et tættere samarbejde med vejlederen sammenlignet med tidligere: *"Han kommer her mere, og han er mere opsøgende. Han tager sig rigtig meget af vores elever, fordi de er de svage i systemet"*. I forhold til elevernes videre færd i uddannelsessystemet rejser samme lærer tvivl om, hvorvidt UUs opfølgning på elever, der dropper ud af en ungdomsud-dannelse, er tilstrækkelig. Således ser vedkommende en barriere i det skifte, som sker mellem folkeskole og fx teknisk skole, og som resulterer i, at nogle unge "tabes" i uddannelsessystemet.

3.2 **Vejledere på produktionsskoler**

3.2.1 *Hvorledes skabes der sammenhæng mellem UUs og produktionsskolernes vejledningsindsats?*

Indledningsvis skal bemærkes, at det forholdsvis tidligt i interviewet med vejlederne fra produktionsskolerne viste sig, at produktionsskoleophold for mange unge ses som et afklaringsforløb, hvorfor den del af vejledningsindsatsen, der foregår på produktionsskolerne, i lige så høj grad har til formål at vejlede om valg af uddannelse og erhverv efter opholdet på skolen, som den sigter mod, at eleven gennemfører det planlagte ophold på produktionsskolen. På den baggrund synes sondringen mellem gennemførelsesvejledning og uddannelses- og erhvervsvejledning ikke brugbar på samme måde i forhold til produktionsskolerne som i forhold til de øvrige uddannelsesinstitutioner.

I forhold til produktionsskolerne tegner interviewet et billede af, at omfanget og indholdet af vejledernes kontakt- og samarbejdsflade med UU varierer en del fra skole til skole. Hvor en skole ifølge af én af vejlederne i interviewet stort ikke har kontakt til UU, begrænser samarbejdet ifølge en anden vejleder sig til telefonisk kontakt i forhold til enkelte unge, mens de øvrige skoler har et mere udbredt samarbejde. På sidstnævnte skoler er der typisk etableret en mødestruktur med fx årlige eller kvartalvise møder, ligesom der er en forholdsvis tæt kontakt mellem UU og produktionsskolen ved optagelse af den enkelte elev på produktionsskolen. Ifølge vejlederne har møderne, der som ofte foregår på ledelsesplan mellem UU og produktionsskolen, til formål dels at drøfte samarbejdet, dels at sikre, at produktionsskolerne er til stede i UU-vejledernes bevidsthed.

På spørgsmålet om, hvorvidt samarbejdet er formaliseret fx gennem en skriftlig og/eller mundtlig samarbejdsaftale, tegner der sig et billede af, at flertallet af de deltagende produktionsskoler i interviewet ifølge vejlederne har skriftlige samarbejdsaftaler, der beskriver forretningsgange og samarbejdsprocedurer ved henvisning af unge fra UU til produktionsskolen. Der viser sig blandt vejlederne dog en uklarhed om, hvorvidt der er formuleret et formål med samarbejdet med den enkelte UU. En forklaring på denne uklarhed samt at indholdet i samarbejdsaftalerne ikke var nærmere præsent blandt vejlederne i interviewet, kan

være, at samarbejdsaftalerne ifølge vejlederne er indgået på ledelsesplan mellem UU og den pågældende produktionsskole.

På trods heraf giver vejlederne generelt udtryk for, at der er en fælles forventning til – mellem UU på den ene side og produktionsskolerne på den anden side – hvad formålet er med samarbejdet, nemlig ”at det drejer sig om, at de unge skal i fast arbejde eller i uddannelse.” En forståelse, der i et vist omfang tager udgangspunkt i en opfattelse af, at et ophold på en produktionsskole har til formål at lede til uddannelse eller beskæftigelse.

Samlet efterlader interviewet det indtryk, at samarbejdet mellem produktionsskolevejleder og UU-vejleder i væsentlig udstrækning er centreret omkring den enkelte elev typisk ved optagelse på produktionsskolen. For enkelte skolers vedkommende begrænser samarbejdet sig til telefonisk kontakt eller til det møde, hvor UU-vejlederen konkret ledsager den unge til produktionsskolen, mens samarbejdet for andre skolers vedkommende også omfatter opfølgning i forhold til den enkelte elev.

Hvad angår samarbejde omkring videneroverlevering om den enkelte elev fra UU til produktionsskolen, foregår dette ifølge vejlederne i lyset heraf også i begrænset omfang eller ofte slet ikke. I den forbindelse peges på, at tavshedspligten gør det vanskeligt at indhente informationer om eleven, og at dette i princippet kun kan ske gennem den unge selv. Uddannelsesplanerne bruges af en enkelt vejleder som et fast redskab til at orientere sig i, om end de ofte ikke opleves tilstrækkeligt informative. Andre vejledere understøtter vigtigheden af, at uddannelsesplanen er den unges egen, men ser alligevel også et potentiale i at udvikle uddannelsesplanerne som et fælles koordineringsredskab UU-vejleder og produktionsskolevejleder imellem.

3.2.2 *Hvorledes vurderes sammenhængen mellem UUs og produktionsskolernes vejledningsindsats?*

Vejlederne blev i vurderingen af sammenhængen mellem UUs og produktionsskolernes vejledningsindsats indledningsvis bedt om at vurdere, hvorledes det samarbejde, procedurer mv., der var etableret for at sikre en sammenhængende vejledningsindsats, fungerer i forhold til en koordinering af uddannelses- og erhvervsvejledningen og gennemførelsesvejledningen.

Svarene på dette viste, at vejlederne på de produktionsskoler, hvor der som beskrevet i ovenstående er etableret et samarbejde funderet på en samarbejdsaftale, møder og tæt dialog med UU-vejlederen om den enkelte elev, generelt oplever en god sammenhæng. Vejledernes oplevelse af ”en god sammenhæng” kom i interviewet til udtryk ved, at de oplevede, at eleven var blandt målgruppen for produktionsskolen og blev, som én af vejlederne udtrykte det, ”godt leveret.”

Samtidig viste interviewet også, at de individuelle relationer mellem vejlederne på UU på den ene side og produktionsskolerne på den anden side har betydning for, hvorledes sammenhængen vurderes.

Blandt de produktionsskoler, hvor kontakt- og samarbejdsfladen som nævnt i foregående afsnit var mere begrænset, var vurderingen af sammenhængen mere moderat, og i et enkelt tilfælde endog meget kritisk. Således var det én af de deltagende vejlederes vurdering, at koordineringen med UU slet ikke fungerer. Den pågældende vejleder oplever, at UU-vejlederen ”enerådigt” beslutter, hvorvidt de unge er egnet til produktionsskolen, hvilket har resulteret i deciderede klager fra unge over, at de ikke kunne blive optaget på produktionsskolen. Ifølge denne vejleder sender UU-vejlederne jævnligt vejledningssøgende unge uden de rette kvalifikationer direkte ind på en erhvervsuddannelse, hvorefter de unge først visiteres til produktionsskolerne, når de dropper ud af uddannelsen igen. En anden vejleder mener, at kontakten til UU ikke er tilstrækkeligt hyppig, fordi UU-vejlederne har for travlt. Dette resulterer ifølge vejlederen bl.a. i, at mange unge selv henvender sig på skolen uden først at have fået en målgruppevurdering.

Dertil kommer, at flere vejledere generelt finder, at de får for få informationer om de svageste unge. Også i forhold til opfølgning på frafaldstruede elever utrykker vejlederne bekymring for UUs indsats: ”*Der er en del i UU-systemet, der smutter igennem. Der er en del, man ikke har styr på[...].* Derfor er der fra flere vejledere, som nævnt i ovenstående, et ønske om at få uddannelsesplanerne til at fungere bedre i forbindelse med overleveringen af unge til produktionsskolerne. Samtidig er det blandt nogle vejledere opfattelsen, at UU-vejlederne ikke har et helt tilstrækkeligt kendskab til produktionsskolerne.

Mens vejledernes oplevelse af de situationer, hvor der opleves ”en god sammenhæng”, således kommer til udtryk i forhold til samarbejdet om konkrete unge og ofte båret af en god relation mellem vejlederne på UU og vejlederen på produktionsskolen, viste blandt andet spørgsmålet om, hvilke barrierer der opleves i forhold til det nuværende samarbejde, en udbredt skepsis i forhold til, hvorvidt vejledningsindsatsen overordnet set var tilrettelagt således, at vejledningen er til størst mulig gavn for den enkelte og for samfundet.

Barriererne skal ifølge vejlederne for det første ses i lyset af de nationale uddannelsespolitiske mål. Således fremhæves det blandt vejlederne, at der fra regeringens side er et ønske om at begrænse tilgangen af unge til produktionsskolerne: ”*Der er flere dagsordener i det her. Regeringens side har også en dagsorden. De vil have elevtallet ned på produktionsskolerne, og det har de fået. Vi har oplevet tre gange, at en elev har bedt en UU-vejleder om at komme over på produktionsskolen*”.

For det andet slås produktionsskolerne ifølge vejlederne med et alment image-problem både i forhold til folkeskolelærere og unge. Det er således blandt vejlederne en kendt problematik, at omgivelserne har en række fordomme om produktionsskolerne, som betyder, at det betragtes som "lavstatus" at gå på en produktionsskole. Fordomme, som nogle af vejlederne også oplever blandt vejledere på UU, hvilket en vejleder udtrykker på følgende måde: *"Min oplevelse er, at UU-vejlederne på skolen synes, at det er forfærdeligt at henvise elever til en produktionsskole"*.

For det tredje peger vejlederne på, at flere af UUerne ikke er uafhængige i forhold til kommunen, hvilket anses som en stor barriere i forhold til at sikre en interessefri vejledningsindsats. Dette skyldes ifølge vejlederne, at der er kommuner, hvor UU er blevet en integreret afdeling i beskæftigelsesforvaltningen, med det resultat, at unge i højere grad vejledes til ungdomsuddannelserne, der er statsligt finansieret, frem for til produktionsskolerne, som udløser en kommunal udgift.

I forlængelse heraf ser vejlederne styrkelsen af de personlige relationer til UU-vejlederne som en væsentlig og afgørende parameter for at forbedre samarbejdet og dermed også sammenhængen i vejledningsindsatsen. Dette foregår ved, at UU-vejledere inviteres til personalemøder og andre sociale arrangementer, hvor der er anledning til at udvide det gensidige personlige kendskab UU-vejledere og produktionsskolevejledere imellem.

3.2.3 *Vurderinger af den samlede vejledningsindsats*

UUernes viden om produktionsskolerne

Vejlederne giver samstemmende udtryk for, at UU-vejledernes viden om og kendskab til produktionsskolerne er bestemt af, hvor god den personlige relation er mellem produktionsskolevejledere og UU-vejledere imellem. Generelt er vejlederne enige om, at der er flere UU-vejledere, som ikke kender produktionsskolerne i tilstrækkelig grad, hvilket også forklares i relation til det tidligere nævnte imageproblem blandt UU-vejledere og andre interessenter: *"Det er meget forskelligt, hvad de ved. Det kommer an på, hvilken holdning de har til produktionsskolerne. UU-vejlederne har meget magt i forhold til at beslutte, hvem de henviser til os" – "Nogle UU-vejledere ved slet ikke, hvad en produktionsskole er!"*

Denne manglende viden hos UU-vejlederne samt den tidligere nævnte tendens, som vejlederne oplever med stadig flere unge, der sendes uden om produktionsskolerne og direkte ind på en erhvervsuddannelse – typisk teknisk skole – betyder, at vejlederne ser en stadig svagere målgruppe på produktionsskolerne: *"[...] det bliver sværere for os at få dem videre, og det bliver socialpædagogisk arbejde, der skal laves på produktionsskolen – dem, vi får, er målgruppen, men det er den svage del af målgruppen"*. Vejledernes væsentligste anke i den forbindelse

er, at de ikke har de fornødne ressourcer til at håndtere den stærkt marginaliserede ungegruppe som den primære målgruppe.

Indsatsen over for unge med særlige vejledningsbehov

Flere vejledere finder generelt, at videndelingen om unge, herunder unge med særlige behov, er utilstrækkelig på den måde, som samarbejdet om vejledningsindsatsen fungerer i dag. Derfor peges på vigtigheden af, at UU-vejlederen kommer med, første gang eleven kommer på skolen, således at der er mulighed for at drøfte eventuelle problematikker. For at kompensere for den manglende viden om eleven bruger flere vejledere ”*at orientere sig bagud i systemet*” hos fx UU-vejlederen, folkeskolelæreren eller andre.

UUernes målgruppevurdering

Vejlederne er generelt utilfredse med den måde, hvorpå målgruppevurderingen gennemføres og har derfor et ønske om selv at overtage denne opgave. Utilfredsheden forklares med, at der – som nævnt i ovenstående – grundlæggende ikke altid vejledes ud fra de unges interesse på grund af den kommunale forankring af UU samt UU-vejledernes kendskab til og syn på produktionsskolerne.

Omfanget af vejledningstilbud

Hvad angår omfanget af vejledningstilbud, opfordrer vejlederne til, at der tilbydes en større grad af individuelle tilbud, hvilket er nødvendigt for at kunne opfangne elevgruppen med særlige behov i vejledningsindsatsen. Konkret fremhæves mentorordningen, hvor en voksen tilknyttes den unge, som et vejledningstilbud, der bør styrkes og udvikles. Derudover efterspørges muligheden for, at produktionsskolerne i højere grad kan benytte sig af praktikophold samt brobygningsforløb til fx teknisk skole, idet begge er tilbud, som modsvarer behovet hos produktionsskolernes målgruppe.

Herudover foreslår en vejleder større fleksibilitet i vejledningssystemet, således at der fx kan åbnes mulighed for, at en produktionsskolelærer i opstarten ledsager de unge på teknisk skole for at hjælpe dem i gang. Om end etableringen af brobygningsforløb oftest forudsætter aftaler med UU, tilkendegiver to produktionsskoler på nuværende tidspunkt – uden om UU – at have etableret aftaler med tekniske skoler omkring brobygningsforløb.

3.3 Vejledere på erhvervsuddannelser

I det følgende belyses de interviewede erhvervsuddannelsers (handelsskoler og tekniske skoler) vurderinger af sammenhængen i vejledningsindsatsen. Som tidligere nævnt samarbejder erhvervsuddannelserne med UU om unge fra folkeskolen eller produktionsskolen, som via UU vejledes til erhvervsuddannelserne. Herudover omfatter samarbejdet ligeledes frafaldstruede elever på erhvervsuddannelserne.

3.3.1 *Hvorledes skabes der sammenhæng mellem UUs og erhvervsuddannelsernes vejledningsindsats?*

Som udgangspunkt finder cirka halvdelen af vejlederne, at der ikke er tale om et særligt omfattende eller egentligt samarbejde i den forstand, at der mere er tale om en praktisk koordinering af nogle vejledningsaktiviteter, der skal afholdes. Dette samarbejde omfatter derfor for de fleste erhvervsuddannelsers vedkommende gennemførelse af arrangementer på egne uddannelser for at informere om uddannelsesretningernes indhold. Derudover samarbejdes typisk om vejledningsaktiviteter som brobygningsforløb, større karrieremesser og præsentationskurser. Ved disse arrangementer giver vejlederne udtryk for, at det som oftest er UU-vejlederne, der planlægger tid, sted og praktiske forhold omkring elevernes tilmeldinger, mens en del oplever, at der til stadighed er pålagt erhvervsskolevejlederne en stor rolle i forhold til selve oplysningen om uddannelsesstedet og dets uddannelsesmæssige forhold. Selve koordineringen af vejledningsindsatsen omfatter således primært administrative procedurer og omhandler sjældent et egentligt vejledningsfagligt indhold i aktiviteterne. En vejleder fremhæver i den forbindelse, at problematikken ligger i, at der ikke er formuleret en fælles forståelse af, hvad vejledningen grundlæggende omfatter og indebærer.

Det varierer fra skole til skole, i hvilken grad der sker en videndeling i forhold til unge, der søger optagelse på erhvervsuddannelserne, samt frafaldstruede elever. De fleste af de interviewede vejledere på erhvervsuddannelser modtager de unges uddannelsesplaner fra UU, mens enkelte kun modtager dem i få tilfælde. Generelt er der dog sjældent direkte kommunikation eller kendskab til en eventuel opfølgning mellem gennemførelsesvejleder og UU-vejleder omkring de enkelte unge. Konkret i forhold til frafaldstruede elever peger to vejledere på, at UU har ydet støtte til enkelte elever i krisesituationer – fx i en bortvisningssag, hvor der har været behov for at holde møde omkring uoverensstemmelser om den pågældende elevs fremtid. Derudover har enkelte vejledere i konkrete tilfælde på eget initiativ holdt møde med UU omkring frafaldstruede elever, mens andre har informeret UU-vejlederen omkring elever med problemer. I forlængelse heraf rejses dog spørgsmål om, hvorvidt UU følger op på sådanne informationer.

Med hensyn til formaliseringsgraden af det ovenfor beskrevne samarbejde giver flere vejledere udtryk for, at der dem bekendt foreligger skriftlige samarbejdsaftaler, mens de øvrige vejledere er tilbøjelige til at tro det samme. Ingen vejledere har dog kendskab til indholdet af samarbejdsaftalerne, og flere bemærker, at de primært udarbejdes og drøftes på ledelsesniveau. Dertil kommer, at flere vejledere oplever en manglende videreformidling omkring aftalerne fra ledelsen, hvorfor de ikke kan handle på baggrund af aftalerne.

Alene én vejleder har en klart formaliseret aftale omkring de økonomiske forhold i relation til ansvars- og opgavefordelingen. Derudover er en enkelt vejleder omfattet af en såkaldt ”frikøbsordning”, hvor UU betaler for de ekstra ydelser i relation til uddannelses- og erhvervsvejledningen, som gennemførelsesvejlederen leverer. Vejlederne er generelt positive overfor en sådan ordning, da den synliggør, hvilke ydelser UU har interesse i. At de fleste erhvervsuddannelser ikke har en aftale omkring aflønning, mener vejlederne, sætter den enkelte vejleder i et fagligt – og ansættelsesmæssigt – dilemma, hvis UU-vejlederen ikke har de faglige kompetencer til at varetage vejledningsopgaven.

”Den enkelte vejleder kommer i klemme. Hvad skal man gøre, når man har for få ressourcer? Derfor ender man alligevel på en folkeskole, hvor man forklarer om ens uddannelsessted”.

3.3.2 *Hvorledes vurderes sammenhængen mellem UUs og erhvervsuddannelsernes vejledningsindsats?*

I vejledernes vurdering af sammenhængen mellem UUs og erhvervsuddannelsernes vejledningsindsats viser sig en stor utilfredshed med, at den reelle opgave- og ansvarsfordeling mellem UU-vejledere og erhvervsuddannelser ikke er i overensstemmelse med den nye vejledningsstruktur. Herunder at gennemførelsesvejlederne således på UUs opfordring varetager uddannelses- og erhvervsrelaterede vejledningsopgaver, som de ikke bliver honoreret for.

På den baggrund oplever størstedelen af vejlederne ikke den store forandring i vejledningsindsatsen, idet reformens strukturændringer – set fra erhvervsuddannelserne side – kun har udmøntet sig i praksis i begrænset omfang. I denne sammenhæng består den væsentligste forskel ifølge vejlederne i, at skolerne i dag blot har færre ressourcer til vejledningen. Der sker dog på to skoler en aflønning i forbindelse med deltagelsen i brobygningsforløbene, hvorfor denne aktivitet her foregår forholdsvis uproblematisk.

I forhold til videndelingen omkring de vejledningssøgende giver vejlederne udtryk for en vis usikkerhed i forhold til, hvem der skal tage kontakten og være udfarende led, hvilket de mener, skyldes en uklarhed om rollefordelingen mellem UU og erhvervsuddannelserne. I forlængelse heraf fremhæver flere vejledere, at videndelingen om de vejledningssøgende, som den fungerer i dag, er utilstrækkelig. Uddannelsesplanerne bliver generelt ikke brugt til dette formål, fordi de ifølge mange vejledere ikke indeholder brugbar information om de unge. Til forsvar herfor peger enkelte vejledere på, at vejlederne også selv har et ansvar for, at uddannelsesplanerne ikke bliver brugt. Som compensation for den manglende videndeling om de unge bruger enkelte vejledere i stedet deres indslutnings samtaler til at ”fange” unge med særlige behov, mens andre screener alle elever for sproglige og skriftlige problemer.

I lighed med vejlederne på produktionsskoler og folkeskolelærerne understreger vejlederne på erhvervsuddannelserne, at der, hvor samarbejdet fungerer godt, er det meget personbåret og bygger i vid udstrækning på det gamle vejledernetværk før reformen. En hæmsko for at styrke det gode samarbejde på individuelt plan er imidlertid også UU-vejledernes ressourcer og arbejdsbyrde – som dog er bestemt af, hvorvidt der er tale om en fuldtids- eller deltids-UU-vejleder: ”*Jo flere[institutioner] en UU-vejleder skal tage sig af, jo sværere er de at samarbejde med*”.

3.3.3 *Vurderinger af den samlede vejledningsindsats*

Omkring den samlede vejledningsindsats giver flere vejledere udtryk for, at opdelingen i vejledningsindsatsen mellem hhv. gennemførelsesvejledning og uddannelses- og erhvervsvejledning er en kunstig skelnen mellem to vejledningsområder, ”*der naturligt hører sammen*”.

Rolle- og ansvarsfordeling

Derudover mener vejlederne, at den væsentligste barriere for sammenhængen i vejledningsindsatsen skal findes i den manglende rolleafløsning mellem UU-vejledere og erhvervsuddannelsesvejledere. I den forbindelse peger vejlederne på, at løsningen på en klarere definition af samarbejdet ikke alene kan findes lokalt, men må udstikkes fra centralt hold. Således nævnes det, at der i bekendtgørelsen om vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv mangler retningslinjer for, *hvordan* samarbejdet mellem interessenter og UU skal gribes an.

Set i lyset heraf fremhæver vejlederne enstemmigt, at klare og formaliserede samarbejdsaftaler er en vigtig forudsætning for, at der kan skabes en koordineret og velfungerende sammenhæng mellem UUs og erhvervsuddannelsernes vejledningsindsats.

Elvernes manglende kendskab til UU er endvidere en problematik, som vejlederne fremhæver i forhold til den samlede vejledningsindsats, og som gør det vanskeligt for gennemførelsesvejlederne at slippe uddannelses- og erhvervsvejledningen.

UUs viden om erhvervsuddannelserne

Blandt de interviewede vejledere er der en generel oplevelse af, at UU-vejlederne ikke har et tilstrækkeligt kendskab til uddannelserne. Konkret har det for eksempel givet sig udslag i, at en UU-vejleder blot har udleveret de unge et telefonnummer til et uddannelsessted. Netop derfor opfordres gennemførelsesvejlederne også i vid udstrækning af UU-vejlederne til at deltage i UU-arrangementerne på folkeskolerne – samt fordi deres institutioner har en interes-

se i at gøre opmærksom på netop deres uddannelse og institution: ”Når vi er ude på skolerne, er der endog tale om gratis efteruddannelse til UU-vejlederne”.

Det bemærkes i den forbindelse ligeledes, at vejledningsindsatsen lider under det forhold, at UU-vejlederne kun sjældent befinder sig på erhvervsuddannelserne og derfor er perifere i forhold til, hvad der foregår på uddannelserne. Et andet aspekt i forhold til UU-vejledernes viden, som fremhæves blandt vejlederne, er UU-vejledernes uddannelsesmæssige baggrund. Her henvises til, at mange UU-vejledere er tidligere folkeskolelærere, hvilket opfattes som én af forklaringerne på, at UU-vejlederne ikke har det fornødne kendskab til erhvervsuddannelserne.

Indsatsen over for frafaldstruede og vejledningssøgende med særlige behov

Der er ifølge vejlederne behov for en ekstraordinær indsats over for frafaldstruede elever, og dette bør fremgå af samarbejdsaftalerne med UU.

Der peges på, at én af konsekvenserne af opdelingen af vejledningsindsatsen er, at erhvervsuddannelserne har mistet den direkte kontakt til folkeskolelærerne og dermed også lærernes større viden omkring de enkelte unge. Dette har ifølge vejlederne resulteret i en fragmenteret vejledningsindsats med manglende koordinering mellem folkeskole og erhvervsuddannelse omkring de enkelte unge.

Samarbejde omkring enkelte elever sker primært, ”når situationen opstår”, hvilket vil sige, at der ikke er et formaliseret samarbejde i forhold til det forebyggende opfølgingsarbejde på elever med særlige behov/frafaldstruede elever. Der tegner sig et billede af, at erhvervsskolevejlederne henvender sig til UU omkring disse elever i konkrete tilfælde, men at vejledningsindsatsen over for elevgruppen med særlige behov sker mere eller mindre ad hoc.

3.4 Vejledere på gymnasiale uddannelser

I modsætning til erhvervsuddannelserne indgår de gymnasiale uddannelser, herunder HHX, HTX, STX og HF, i et samarbejde om vejledningsindsatsen både i forhold til unge, der søger ind på uddannelsen, frafaldstruede elever samt omkring elevers videre færd i uddannelsessystemet. I forhold til elevers valg af uddannelse i forlængelse af den gymnasiale uddannelse koordineres vejledningsindsatsen i samarbejde med Studievalg, mens vejledningsindsatsen koordineres med UU i forhold til unge, der søger ind på uddannelsen, samt frafaldstruede. I det følgende redegøres først for de gymnasiale vejlederes opfattelse af samarbejdet omkring en koordineret vejledningsindsats med UU, hvorefter der redegøres for vejledernes opfattelse af samarbejdet med Studievalg omkring elevers valg af en videregående uddannelse.

3.4.1 *De gymnasiale uddannelser som interessenter til UU*

Hvorledes skabes der sammenhæng mellem UUs og de gymnasiale uddannelsers vejledningsindsats?

Blandt de interviewede gymnasiale vejledere tegner sig et flersidigt billede af omfang og indhold af samarbejdet med UU, herunder opgave- og ansvarsfordelingen mellem de gymnasiale vejledere og UU- vejledere.

Imidlertid kan der udpeges tre forskellige typer af samarbejdsflader med UU, hvor de enkelte uddannelser indgår i større eller mindre omfang: Hhv. information af UU-vejledere, kommunikation om frafaldstruede elever, samt samarbejde omkring uddannelsesarrangementer.

Flere af de gymnasiale vejledere har praksis for at afholde informationsmøder for UU, hvor vejlederne orienterer om uddannelserne og andre aktuelle uddannelsesstemaer som fx gymnasireformen.

Enkelte vejledere har et samarbejde omkring frafaldstruede elever, som enten fungerer på den måde, at UU automatisk orienteres, når elever udmeldes, eller ved, at vejlederne på mere forebyggende vis kontakter UU med oplysninger om risikoen for en elevs frafald. Det påpeges i den forbindelse, at man flere steder ikke har hørt videre fra UU i de tilfælde, hvor vejledere har oplyst UU-vejledere om en frafaldstruet elev. Kommunikationen omkring disse elever er dog ifølge flere vejledere begrænset og primært af uformel karakter – med vejledernes ord involveres UU-vejlederen ”*når der opstår situationer, hvor det er nødvendigt at handle i forhold til en konkret elev*”. Flere vejledere giver i forlængelse heraf udtryk for i flere tilfælde at håndtere eventuelle problemer og ad hoc indmeldelser til uddannelsesstedet uden om UU. Hvad angår videndeling om vejledningsøgende unge, er denne begrænset og foregår primært via uddannelsesplanerne, som alle vejlederne modtager fra UU.

På flere af de gymnasiale uddannelser foregår der også – med eller uden aflønning – et samarbejde omkring uddannelsesarrangementer, herunder skolebesøg, brobygningsforløb mv. Det nævnes, at UU har en interesse i, at uddannelsesinstitutionerne lader sig repræsentere på uddannelsesarrangementerne, men at UU flere steder ikke betaler for vejledernes timer. Flere vejledere deltager i planlægningsmøder omkring de forestående arrangementer, mens en enkelt modtager nyhedsbreve. Enkelte vejledere kender ikke til at samarbejde om skolebesøg, idet UU varetager disse. Derimod står de selv for afholdelse af åbent hus arrangementer uden deltagelse af UU.

Hvad angår skriftlige samarbejdsaftaler, har kun få vejledere kendskab til disse, fordi de som de øvrige interessentgrupper giver udtryk for, at skriftlige samarbejdsaftaler primært forhandles på ledelsesplan. Om end næsten alle vejledere

fremhæver, at en økonomisk aftale er en forudsætning for samarbejde med UU, er der kun fire af de i alt 10 interviewede gymnasiale uddannelser, som har udarbejdet en økonomisk samarbejdsaftale. En vejleder afviger imidlertid fra denne holdning, idet gymnasiet selv står for aflønningen, fordi deltagelse i arrangementerne betragtes som en mulighed for markedsføring af skolen. Netop af samme grund ønsker to HHX-vejledere at deltage i arrangementerne, men må i modsætning til de øvrige interviewede vejledere ikke deltage for UU.

Hvorledes vurderes sammenhængen mellem UUs og de gymnasiale uddannelsers vejledningsindsats?

På samme måde som det gør sig gældende for erhvervsuddannelserne, giver de gymnasiale vejledere udtryk for, at der flere steder er tale om et begrænset samarbejde samt en manglende tydelighed omkring rollefordelingen med UU, idet flere vejledere tilkendegiver at varetage aktiviteter i relation til uddannelses- og erhvervsvejledningen. At den gamle vejledningsstruktur således fastholdes på en del gymnasiale uddannelser, afføder ifølge flere vejledere samtidig en uklarhed omkring den økonomiske ressourcefordeling med UU – en dimension, som generelt vejer tungt i vejledernes vurderinger af sammenhængen i vejledningsindsatsen. Vejlederne slutter derfor, at en forudsætning for, at samarbejdet kan øges, er, at der dels er klare aftaler om aflønning, dels at indholdet af samarbejdsaftaler videreformidles fra ledelsesniveau til medarbejderniveau. At mange vejledere fortsat varetager udfarende erhvervs- og uddannelsesaktiviteter, betyder således ifølge flere vejledere, at samarbejdet med UU ikke har ændret væsentligt på deres vejledningsaktiviteter – en oplevelse som er i overensstemmelse med erhvervsuddannelsernes vurdering af samarbejdet med UU. Hvad angår de få vejledere, som ikke længere deltager i uddannelsesarrangementer, udtrykkes en bekymring for, hvad ”UU-vejlederne siger om uddannelsesstedet” – også som et led i det markeds-mæssige behov for at gøre opmærksom på uddannelsesstedet.

Blandt andet på baggrund af ovenstående giver de fleste vejledere overvejende udtryk for en utilfredshed med den måde, samarbejdet fungerer på, om end holdningen også er, at samarbejdet trods sine mangler er en nødvendighed for vejledningsindsatsen: ”Samarbejdet skal fungere. Når UU ikke ringer, så må vi altså ringe til dem og lave en aftale. Vi er tvunget til at få dette samarbejde til at fungere”.

Når det er sagt, pointerer vejlederne samtidig – i overensstemmelse med de øvrige interessentgrupper – at samarbejdet er meget netværks- og personafhængigt, hvorfor den personlige kontakt med UU-vejlederne betragtes som et væsentligt aspekt i forhold til at styrke samarbejdet. Set i lyset heraf arrangerer enkelte uddannelsessteder derfor såkaldte frokostmøder mellem vejledere på de gymna-

siale uddannelser og UU-vejlederne med henblik på få en gensidig udveksling og dialog, der kan styrke samarbejdsrelationen.

Ud over de økonomiske barrierer for koordineringen af vejledningsindsatsen, peger vejlederne også på en barriere i, at UU generelt ikke betragter gymnasieelever som deres målgruppe – hvorfor en vejleder rejser spørgsmålet om, hvem der da skal vejlede gymnasiernes målgruppe? Årsagen til UUernes manglende opmærksomhed på gymnasieelever skal ifølge vejlederne findes i, at UU er orienteret mod vejledning af de mest svage unge i uddannelsessystemet.

Netop fordi oplevelsen er, at UU ikke vejleder de gymnasiale uddannelsers målgruppe, er videndelingen om de vejledningsøgende unge og frafaldstruede elever yderst begrænset. De fleste vejledere oplever i den forbindelse heller ikke, at uddannelsesplanerne er anvendelige som redskab til videndeling – navnlig fordi de ikke indeholder brugbare oplysninger: *”de er ikke det papir værd, de er skrevet på!”* Ganske få vejledere (2) ser dog uddannelsesplanen som anvendelig i sin nuværende form. På en HHX-uddannelse bruger man således uddannelsesplanen i et mere formaliseret samarbejde omkring unge med særlige behov. Her har man i samarbejde med UU indført begrebet ”fokuselever”, hvilket refererer til elever, hvor der er grund til særlig opmærksomhed i vejledningsindsatsen. Ordningen foregår på den måde, at UU-vejlederen anfører i den unges uddannelsesplan, hvis der er tale om en fokuselev, hvorved gennemførelsesvejlederen orienteres om eventuelle problematikker. I tråd hermed tilkendegiver en anden HHX-vejleder at have indstillet unge til optagelsesprøve på baggrund af uddannelsesplanen.

Om end samarbejdet kun i begrænset omfang omfatter en formel videndeling, eksisterer der til gengæld en løbende uformel videndeling, hvor vejlederne kontakter UU-vejlederen omkring uddybende oplysninger, når de vurderer, at der er behov for det.

Evalueringen og opfølgningen på samarbejdet med UU sker hovedsageligt på ledelsesniveau, hvilket vejlederne da også ser som det mest hensigtsmæssige, fordi beslutningskompetencen i forhold til at indføre væsentlige ændringer i samarbejdet findes på ledelsesniveau.

Vurderinger af den samlede vejledningsindsats

Som belyst ovenfor er det vejledernes opfattelse, at der på mange måder ikke er ændret ved den samlede vejledningsindsats, idet flere af de gymnasiale uddannelsessteder i vid udstrækning varetager uddannelses- og erhvervsvejledningsaktiviteter. De ser således af ressourcemæssige grunde en væsentlig udfordring i, at UU ikke varetager en større del af uddannelses- og erhvervsvejledningen, samt en udfordring i, at UU ikke betragter gymnasiernes målgruppe som en

målgruppe i vejledningsindsatsen. Desuden finder vejlederne som nævnt, at der kun er begrænset mulighed for at opfange unge med et særligt vejledningsbehov, fordi der ikke foregår en tilstrækkelig videndeling mellem UU og gymnasievejlederne om de unge..

Dertil kommer, at vejlederne sætter spørgsmålstegn ved UU-vejledernes uddannelsesfaglige viden set i forhold til den vejledning, som er beskrevet i loven. Det er i lighed med de øvrige interessentgrupper således en generel oplevelse blandt de interviewede gymnasievejledere, at UUerne ikke har et tilstrækkeligt kendskab til de gymnasiale uddannelser, og at dette er med til at besværliggøre koordineringen af vejledningsindsatsen. Her fremhæver to HHX-vejledere, at det særligt har været en udfordring for UU at vejlede om de mange forskellige studieretninger, som findes på uddannelserne. Forklaringen herpå er ifølge vejlederne blandt andet, at UU-vejlederne – særligt i hovedstadsområdet – skal dække for mange uddannelser til at kunne tilegne sig en dybdegående viden om ikke alene uddannelsesretningerne, men også om uddannelsesstederne: *”Der er for få vejledere til for mange skoler. Nogle UU-vejledere kunne være oprigtige og erkende, at de ikke kan vejlede om noget og bede om hjælp”*.

Som konsekvens af UU-vejledernes manglende viden, har flere vejledere erfaringer med elever, der har truffet et forkert valg i forhold til ungdomsuddannelse, ligesom oplevelsen er, at et øget antal unge kontakter gymnasierne direkte for at få informationer. Når det er sagt, påpeges det ligeledes, at gymnasireformen er kompleks, hvorfor elevens fejlvalg ikke alene kan tilskrives dårlig vejledning, mens også nye uddannelsesstrukturer.

Med henblik på at klæde UU-vejlederne på i forhold til vejledningen har fire gymnasier som led i samarbejdsaftalen praksis for at afholde orienteringskurser omkring studieretninger og i den forbindelse også om gymnasireformen.

3.4.2 *De gymnasiale uddannelser som interessenter til Studievalg*

I det følgende belyses de gymnasiale uddannelsers samarbejde med studievalgscentre i forhold til koordineringen af vejledningsindsatsen over for de unge, som skal træffe valg om en videregående uddannelse i forlængelse af deres ungdomsuddannelse.

Hvorledes skabes der sammenhæng mellem Studievalgs og de gymnasiale uddannelsers vejledningsindsats?

Blandt de interviewede vejledere finder den personlige kontakt med studievalgsvejlederne (herefter SV-vejlederne) typisk sted på et til to møder i løbet af året. Typisk gennemføres et planlægningsmøde i begyndelsen af skoleåret, hvor SV-vejlederen fremlægger en plan for årets vejledningsaktiviteter, ligesom der

på en del uddannelser gennemføres et evalueringsmøde i slutningen af året. En enkelt vejleder deltager desuden i kontaktudvalgsmøder tre gange om året, hvor alle gymnasiale uddannelser er repræsenteret.

Samarbejdet omfatter hovedsageligt den praktiske koordinering af vejledningsaktiviteterne i forhold til tidspunkt, lokalereservation mv., hvor det primært er skolens ledelse/kontoret i samarbejde med SV-vejlederne, der forestår de praktiske/administrative forhold.

Foruden de store kollektive informationsarrangementer tilbyder SV-vejlederen også de fleste steder individuel vejledning på nogle faste tidspunkter på uddannelsesstedet. Men hyppigheden af SV-vejledernes tilstedeværelse på de enkelte uddannelsesinstitutioner er forskellige fra uddannelse til uddannelse, og afhænger ifølge en vejleder af skolens størrelse. Træffetiderne spænder således fra ingen specifikke træffetider – over træffetider to gange om året – til træffetider hver 14. dag. Træffetiden foregår typisk på et af skolens kontorer eller på biblioteket, men flere vejledere bemærker, at SV-vejlederen af hensyn til synligheden også vejleder fra kantinen.

Endelig er der med henblik på at sikre gymnasievejlederne en opdateret viden om uddannelsesområdet, nogle gymnasier, som har et samarbejde med Studievalg om at afholde kurser i forskellige uddannelsesretninger for gennemførelsesvejlederne.

Videndeling om de unge

Generelt giver vejlederne udtryk for, at der ingen videndeling finder sted med Studievalg omkring de vejledningssøgende unge: ”*Vi aner intet om, hvem der kommer. Vi er blevet bedt om af Studievalg xx at udpege de elever, der vil have vanskeligheder med at finde en uddannelse. Vi er uforstående overfor, hvordan vi skal gribe det an*”. Et par vejledere har imidlertid fundet en uformel løsning, som delvist kompenserer for en mere formaliseret videndeling. En HHX-vejleder fra et mindre uddannelsessted har således praksis for i forbindelse med gennemførelse af samtaler med alle afgangselever at viderebringe relevante oplysninger omkring enkelte elever til SV-vejlederen. En anden vejleder tjekker på eget initiativ, hvilke elever der har skrevet sig op til samtale hos SV-vejlederen og giver på baggrund heraf SV-vejlederen en kommentar med på vejen omkring disse elever. Endelig er der en vejleder, som mailer nogle spørgsmål til eleverne for at afdække, hvilke elever der har behov for en særlig vejledningsindsats.

Samarbejdsaftale og evaluering af samarbejdet

Med undtagelse af to vejledere er der generelt uklarhed blandt vejlederne omkring, hvorvidt der er udarbejdet skriftlige samarbejdsaftaler med Studievalg.

Men der gives – som i de øvrige interessentgrupper – udtryk for, at dette arbejde formentlig finder sted på ledelsesniveau.

Samarbejdet evalueres typisk i slutningen af året på et møde mellem vejlederne, og planlægningen for det kommende år korrigeres eventuelt. På et gymnasium involveres eleverne også, idet der afholdes cirkelgrupper, hvor studievejledere, SV-vejleder og elever deltager med henblik på at evaluere de afholdte vejledningsarrangementer.

Hvorledes vurderes sammenhængen mellem Studievalgs og de gymnasiale uddannelsers vejledningsindsats?

Grundlæggende finder vejlederne, at der er et fornuftigt og godt samarbejde med vejlederne på Studievalgscentrene, men retter en kritik mod præmisserne for samarbejdet – mod vejledningssystemets struktur, som de mener, hindrer muligheden for at skabe sammenhæng i vejledningsindsatsen: *”De gør det så godt, de kan, men strukturen er imod dem. Det er meget op ad bakke.”* Selvom deres vejledningsindsats med reformen er afgrænset til gennemførelsesvejledning, oplever de ikke en væsentlig forskel i deres opgave, sådan som samarbejdet er tilrettelagt i dag. Dette forklarer vejlederne med, at det ofte i en vejledningssituation i praksis er vanskeligt at opdele vejledningsindsatsen i gennemførelsesvejledning og uddannelses- og erhvervsvejledning, samt at eleverne fortsat i vid udstrækning opsøger de tidligere vejledere, der nu er gennemførelsesvejledere.

Opgave- og ansvarsfordeling

Om end vejlederne finder det vanskeligt at sætte grænsen mellem gennemførelsesvejledningen og uddannelses- og erhvervsvejledningen, peger de på vigtigheden af at henvise de unge til Studievalg – både af ressourcemæssige grunde, men også for at eleverne ”lærer” at bruge Studievalg. I forlængelse heraf peger nogle vejledere på, at de nye elevårge kun vil være bekendte med vejledningens muligheder hos Studievalg, hvorfor der langt hen ad vejen er tale om en overgangsperiode, inden gennemførelsesvejlederen i mindre grad opsøges omkring uddannelses- og erhvervsvejledning. Der er på uddannelsesstederne generelt fokus på behovet for synliggørelse af Studievalg over for de unge.

Som allerede antydnet ovenfor, er vejledernes fokus – i lighed med de øvrige interessentgrupper – i høj grad rettet mod ressourcefordelingen mellem gennemførelsesvejledningen og uddannelses- og erhvervsvejledningen, eftersom det blandt flere vejledere er oplevelsen, at de bruger (for) meget tid på koordineringsarbejdet med vejledningsaktiviteterne. Dertil kommer, at fordi den praktiske koordinering af vejledningsindsatsen for de fleste vejlederes vedkommende er flyttet over til skolens ledelse/kontor, er kontakten til SV-vejlederen og den øvrige koordinering med denne minimeret yderligere.

Imidlertid er der forskellige opfattelser af, hvor stringent vejledningsindsatserne skal opdeles: Et gymnasium optæller og registrerer alle de timer, som vejlederne bruger i forhold til samarbejdet med Studievalg med henblik på at undgå udførelse af egentlig uddannelses- og erhvervsvejledning, mens andre ser det som en del af gennemførelsesvejledningen at vejlede om, hvad de unge skal efter gymnasiet: ” [...] *Studievejlederen skal hjælpe med til, at eleven kan træffe et valg*”.

I tilknytning til opgave- og ansvarsfordelingen mellem Studievalgscentre og gymnasier udmønter sig en særlig problematik for vejledningen om erhvervs- og uddannelsesvalg på handelsgymnasier. Således peger alle de interviewede HHX-vejledere (3) på, at en stor del af deres elever ikke har glæde af studievalsvejledningen, fordi mange elever stadig ønsker at påbegynde praktisk orienterede uddannelser på fx erhvervsskoler eller kortere videregående uddannelser: ”*Der er et punkt, hvor der kan være forskel på gymnasierne: For handelsgymnasierne er det almindeligt, at mange ikke læser videre. Vi har fået at vide af Studievalg xx, at de kun er interesseret i dem, der vil læse videre*”

På baggrund heraf tilbagestår en stor vejledningsopgave for gennemførelsesvejlederne i forhold til uddannelses- og erhvervsvejledning. En anden mangel i vejledningen er ifølge vejlederne, at Studievalg ikke kender til internationale uddannelser. Om end der på flere måder ligger en større arbejdsbyrde hos de gymnasiale uddannelser, end de først havde forventet, peges der også på, at deres arbejdsbyrde er blevet lettet: ”*Der er en god ting ved reformen, og det er, at vi ikke skal stå for de meget store arrangementer*”.

I forhold til temaet omkring SV-vejlederens kvalifikationer i forhold til at varetage den kollektive vejledning peger enkelte vejledere på, at det kan være et problem, hvis SV-vejlederne ikke har en baggrund som underviser: ”*Den kontaktperson, vi har, har ikke den pædagogiske fingerspidsfølelse. Han har ikke prøvet at være underviser før.*”

Studievalgs tilstedeværelse på uddannelserne

At SV-vejlederne har træffetid på nogle bestemte tidspunkter, passer ifølge vejlederne dårligt ind i ungdomskulturen, som er orienteret om ”her-og-nu-situationen”. Således finder de, at muligheden for at træffe SV-vejlederen er relativt begrænset, om end hyppigheden af besøgene som nævnt tidligere varierer meget fra skole til skole. ”*Eleverne ønsker orientering, når de har brug for den – ikke nødvendigvis når Studievalg er på skolen*”. For de uddannelsesinstitutioner, der ligger i nærheden af Studievalgscentre, peges på elevernes mulighed for at opsøge Studievalgscenteret, mens enkelte vejledere fra uddannelsesinstitutioner med langt til Studievalgscenteret ser den geografiske afstand som en reel barriere i vejledningsindsatsen. Endelig fremhæver en vejleder, at

den forholdsvis store geografiske afstand til Studievalgscenteret er uden betydning, fordi Studievalg yder vejledning på institutionen, ligesom de har oprettet en lokalfilial på tværs af de gymnasiale uddannelser, hvor de unge kan søge vejledning hver dag på det lokale bibliotek.

Videndeling om vejledningssøgende unge

Samarbejdet omkring videndeling om vejledningssøgende elever er ifølge vejlederne mangelfuldt, idet den elevgruppe – som ikke nødvendigvis har faglige problemer, men har vanskeligt ved at træffe et valg – ikke bliver opfanget i vejledningsindsatsen. Der peges på, at udfordringen ligger i, dels at SV-vejlederen med sin rolle udenfor systemet ikke har kendskab til eleverne, dels at gennemførelsesvejlederne har kontakt med svage elever i forhold til den valgte uddannelse, men ikke nødvendigvis elever, som har problemer med at træffe et valg omkring fremtiden: *"De elever, som har brug for vejledning, er ofte ret usynlige"*. I den forbindelse fremhæver nogle vejledere, at den tidligere udslusningssamtale med elever i 3. g gav vejlederne mulighed for at identificere elever med problemer i forhold til uddannelses- og erhvervsvejledningen.

For netop at tilvejebringe en større viden om elevernes vejledningsbehov, medvirker et gymnasium i et projekt, hvor man forsøger at videreføre uddannelsesplanen til Studievalg. To andre gymnasier vil det kommende skoleår gennemføre en spørgeskemaundersøgelse blandt afgangselever for herigennem at kunne differentiere vejledningsindsatsen over for de elever, som tilkendegiver ikke at have truffet et valg om uddannelse.

Vurderinger af den samlede vejledningsindsats

Grundet de ovenfor beskrevne strukturelle barrierer for at sikre en sammenhængende vejledningsindsats, er vejledernes væsentligste anke, at de unge, som har et særligt behov for vejledning, ikke får vejledningen, fordi de selv skal opsøge den. I tråd hermed fremhæver vejlederne Studievalgs manglende kendskab til eleverne ved ikke at kunne følge eleverne mere tæt over tid. En konsekvens af det manglende elevkendskab, som også fremhæves, er, at SV-vejlederen i højere grad kan informere end egentlig vejlede de unge.

Derudover peges i relation til den samlede vejledningsindsats på, at SV-vejlederen ikke har det fornødne antal vejledningstimer på uddannelsesstederne til at kunne yde den vejledning over for enkeltelever, som er nødvendig. Uagtet at mange elever stadig ikke opsøger Studievalg, er flere vejledningstimer i Studievalgs-regi nødvendige for at kunne skabe en fortrolighed til eleverne.

Generelt har vejlederne vanskeligt ved at pege på nogle muligheder ved den måde, som samarbejdet med Studievalg er tilrettelagt på i dag. Dog nævner flere vejledere, at de ser en styrke i, at vejledningen er blevet professionaliseret, fordi SV-vejlederen har en mere opdateret fagspecifik viden på uddannelsesområdet. Samtidig nævnes, at der er behov for et tættere samarbejde mellem uddannelsesstederne og Studievalg, for at denne viden kan komme i spil over for de unge, som har et særligt vejledningsbehov. Flere vejlederes holdning er imidlertid også, at det inden for de nuværende ressourcemæssige rammer er vanskeligt at etablere et tættere samarbejde om enkelte elever.

4. **SAMLET ANALYSE**

På trods af at de forskellige interessentgrupper til Ungdommens Uddannelsesvejledning og Studievalg repræsenterer forskellige uddannelsesvirkeligheder og -kulturer, tegner sig en række fælles træk i forhold til interessenternes opfattelser af muligheder og barrierer for at skabe en koordineret og sammenhængende vejledningsindsats. På den baggrund foretages i det følgende en samlet analyse af de gennemførte interview.

Indledningsvis skal det nævnes, at nærværende undersøgelse blandt interessenter til Ungdommens Uddannelsesvejledning og Studievalg belyser og analyserer vejledningsindsatsen med udgangspunkt i samarbejdet, som det opleves blandt vejlederne. De gennemførte interview efterlader det indtryk, at en del af den praktiske koordinering af vejledningsindsatsen foregår på ledelsesplan. Dertil kommer, at ikke alle vejledere i interviewene har et egentligt kendskab til indgåede samarbejdsaftaler med vejledningscentrene. En forklaring på dette kan være, at formelle rammer og procedurer på ledelsesniveau i mindre omfang har ud-møntet sig på vejlederniveau.

Fra små til store ændringer i praksis

Først og fremmest viser forrige kapitels belysning af samarbejdet mellem de enkelte interessentgrupper og vejledningscentrene, at der blandt vejlederne på de forskellige uddannelsesinstitutioner er forskellige oplevelser af, i hvilken grad lovgivningens formelle opdeling mellem gennemførelsesvejledning og uddannelses- og erhvervsvejledning er implementeret i praksis på vejlederniveau.

Blandt lærerne i folkeskolen gives således udtryk for, at den formelle opdeling af vejledningsindsatsen stort set ikke har medført ændringer i vejledningsindsatsen i praksis. Dette forklares dels med, at UU-vejlederne er rekrutteret fra det gamle vejledernetværk i folkeskolen, hvilket betyder, at de tidligere skolevejledere i dag er UU-vejledere med de samme vejledningsopgaver, dels at flere af UU-vejlederne er deltidsansat som lærer på skolen, hvilket betyder, at UU-vejlederne har en relativt høj tilstedeværelse på skolen og dermed en ofte daglig kontakt med lærerne.

Blandt vejledere på erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser opleves i forhold til UU i højere grad en ændring i vejledningsindsatsen i praksis, idet flere UU-vejledere i relation til uddannelses- og erhvervsvejledningen varetager vejledningsarrangementer på folkeskoler og erhvervsuddannelserne. Imidlertid er der en del vejledere, som giver udtryk for fortsat at være involveret i disse arrangementer, fordi UU-vejlederne ikke har en tilstrækkelig viden om uddannelsesretninger og -steder, mens varetagelsen af denne vejledning for andre vejledere handler om muligheden for at markedsføre uddannelsesstedet.

Heroverfor tegner sig et billede af, at der blandt gymnasiale vejledere til Studievalg i praksis er en relativt større sondring mellem gennemførelsesvejledningen og uddannelses- og erhvervsvejledningen, eftersom SV-vejlederne generelt varetager alle kollektive vejledningsaktiviteter i relation til uddannelses- og erhvervsvejledningen. Når det er sagt, er der dog også her mange vejledere, som finder det vanskeligt i praksis at opdele mellem gennemførelsesvejledning og uddannelses- og erhvervsvejledning i forhold til den individuelle vejledningsindsats, hvorfor vejlederne tilkendegiver i væsentlig udstrækning fortsat at varetage uddannelses- og erhvervsvejledningen i forhold til de enkelte unge.

Flydende rolle- og ansvarsfordeling

For både vejlederne på erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser er samarbejdet omkring vejledningsindsatsen hæmmet af en flydende rolle- og ansvarsfordeling mellem interessenter og vejledningscentre, hvilket afføder en ressourcemæssig barriere i samarbejdet, som i vid udstrækning besværliggør koordineringen af vejledningsindsatsen. Problematikken ligger ifølge mange vejledere i, at UU-vejlederne ikke har tilstrækkelige kompetencer og viden til at gennemføre vejledningsindsatsen i forhold til uddannelses- og erhvervsvejledningen, hvorfor vejlederne på ungdomsuddannelserne varetager denne opgave i større eller mindre omfang.

Vejledernes utilfredshed med den nuværende ansvars- og rollefordeling skal således også ses i sammenhæng med, at vejlederne blev frataget vejledningstimer som følge af vejledningsreformen. Også i forhold til Studievalg er ressourcefordelingen som nævnt et tema blandt gymnasievejlederne, om end der her i forhold til selve vejledningsarrangementerne er en større klarhed om, at Studievalg som udgangspunkt varetager afholdelsen af disse. Men især blandt interessenter til Studievalg finder man det vanskeligt i praksis at afgrænse gennemførelsesvejledningen fra uddannelses- og erhvervsvejledningen, idet opdelingen opleves som kunstig i vejledningssituationen. Dertil kommer, at Studievalgsvejlederne har en begrænset træffetid på uddannelserne, og at eleverne derfor stadig i høj grad opsøger gennemførelsesvejlederne, fordi de ønsker vejledning ”her og nu.”

I forlængelse af den til dels uklare rolle- og ansvarsfordeling er det en fælles udfordring for erhvervsuddannelserne og de gymnasiale uddannelser, at der kun få steder er udarbejdet egentlige samarbejdsaftaler, og herunder klare økonomiske (frikøbs-)aftaler, som kan danne grundlag for samarbejdet om vejledningsindsatsen. Der er således på tværs af disse interessentgrupper bred enighed om, at økonomiske samarbejdsaftaler er en grundlæggende forudsætning for et øget og bedre samarbejde.

Samlet set efterlader fokusgrupperne det indtryk, at der blandt interessenter og vejledningscentre er et behov for at definere og præcisere grænsen mellem gennemførelsesvejledningen og uddannelses- og erhvervsvejledningen, både hvad angår den vejledningsfaglige, praktiske og ressourcemæssige koordinering.

Samarbejdets karakter – praktisk, uformelt og personafhængigt

På tværs af interessentgrupperne gælder det, at samarbejdet med vejledningscentre hovedsageligt omfatter en praktisk koordinering af vejledningsindsatsen (tid, lokaler, træffetid etc.), mens der sjældent er tale om en indholdsmæssig og vejledningsfaglig koordinering. I og med UU-vejlederen rådgiver om UEA-undervisningen i forhold til folkeskolevejlederne, er der her en større opmærksomhed på koordinering af vejledningens indhold, men det foregår stadig i det små.

Hvad angår produktionsskolerne, er samarbejdet med UU primært bundet op på konkrete situationer og koordinering i forhold til enkelte unge. Eftersom produktionsskolernes målgruppe grundlæggende omfatter de svageste unge, er der her blandt vejlederne en større opmærksomhed på de enkelte unge, end det gør sig gældende blandt de øvrige interessenter til UU. Således er der blandt gymnasievejledere og erhvervsuddannelsesvejledere en lav grad af samarbejde omkring enkelte unge, hvilket skal ses i sammenhæng med en lav grad af videndeling. I forhold til folkeskolelærerne omfatter samarbejdet en højere grad af samarbejde omkring de enkelte elever, hvilket skal ses i sammenhæng med, at UU-vejlederen her gennemfører uddannelsessamtaler med de enkelte elever.

Ud over at samarbejdet i høj grad omfatter den praktiske koordinering af vejledningsindsatsen, er det samtidig gældende for alle interessentgrupperne, med undtagelse af interessenter til Studievalg, at en stor del af samarbejdet er af uformel karakter. Der finder typisk et planlægningsmøde sted i begyndelsen af året, og derudover er der blandt enkelte folkeskolelærere og produktionsskolevejledere praksis for opfølgingsmøder omkring de unge. Herudover foregår en stor del af samarbejdet med at koordinere vejledningsindsatsen via uformel kontakt, og når behovet opstår – særligt i relation til videndeling om vejledningssøgende eller frafaldstruede elever. Dog er betydningen af det uformelle samarbejde mest udpræget blandt de interviewede lærere i folkeskolen, idet et flertal

heraf har mulighed for en meget hyppig, ofte daglig kontakt med UU-vejlederne – en kontakt, der udløser en fleksibilitet i koordineringen af vejledningsindsatsen, hvilket i væsentlig udstrækning ligger til grund for folkeskolelærernes store tilfredshed med samarbejdet.

Et andet gennemgående træk for interessenternes samarbejde med UU – hvilket skal ses i sammenhæng med samarbejdets uformelle karakter – er betydningen af de personlige og netværksrelaterede relationer. Således påpeger stort set alle interessenter til UU, at samarbejdet er meget personbåret. Dette forklares med, at det gamle vejledernetværk fra folkeskolen er løftet over i den nye vejledningsstruktur efter reformen. Således er det i højere grad disse tidligere personlige vejlederrelationer, som er bærende for samarbejdet, mere end det er vejledningsstrukturerne, der understøtter samarbejdet og dermed sammenhængen i vejledningsindsatsen. Fokusgrupperne efterlader imidlertid også det indtryk, at netop videreførelsen af det tidligere vejledernetværk i UU er en medvirkende årsag til, at vejledningsindsatsen blandt mange interessenter opleves stort set uændret i forhold til egen rolle og opgavevaretagelse. Endvidere har person-sammenfaldet i vejlederroller – før og efter reformen – ifølge vejledere fra produktionsskolerne en konsekvens for den interessefri og institutionsuafhængige vejledning, som er et af lovgivningens mål med etableringen af vejledningscentrene.

Ser man på samarbejdet med Studievalgscentrene, er der blandt interessenterne ikke samme fokus på det personafhængige samarbejde, hvilket formentligt skyldes, at der her i højere grad er tale om et ”nyt” vejledernetværk. I tråd med dette gives der blandt interessenterne heller ikke udtryk for eksistensen af et uformelt samarbejde som en vigtig del af koordineringen af vejledningsindsatsen.

Lav grad af videndeling om vejledningssøgende unge og frafaldstruede elever

På tværs af interessentgrupperne er det generelt kendetegnende for samarbejdet med Studievalgscentrene, at det alene omfatter en begrænset eller ingen videndeling om de vejledningssøgende unge og frafaldstruede elever.

Dog adskiller folkeskolevejledernes samarbejde med UU-vejlederne sig fra dette billede. Bortset fra en enkelt folkeskole, hvor UU-vejlederen er eksternt placeret, giver alle folkeskolelærere udtryk for, at der løbende sker en videndeling med UU-vejlederen om eleverne, fordi der er praksis for en tæt dialog med UU-vejlederen. Det er således også blandt flere folkeskolelærere indtrykket, at den nye organisering i vejledningsindsatsen har skærpet fokus mod elever med et særligt vejledningsbehov. I den forbindelse fremhæves fordelen ved, at UU-vejlederen med sin tætte tilknytning til skolen har et bredt og ofte indgående

kendskab til eleverne, der muliggør en vejledningsindsats med udgangspunkt i elevens personlige forudsætninger.

I modsætning hertil oplever såvel de gymnasiale uddannelser som erhvervsuddannelserne en begrænset videndeling med UU-vejlederne om de enkelte unge, hvilken mest foregår ad hoc og uformelt, når vejlederne i enkelte tilfælde opsøger UU-vejlederen for uddybende oplysninger om en ung. Derudover har få vejledere en aftale om, at UU automatisk orienteres om elever, som udmeldes fra uddannelsen. For alle interessentgrupper eksisterer de unges uddannelsesplaner som et muligt videndelingsredskab, og de fleste interessenter til UU får således også uddannelsesplanerne tilsendt i forbindelse med de unges optagelse på uddannelsesstederne. Imidlertid udtrykker vejlederne samstemmende, at uddannelsesplanerne ikke er tilstrækkeligt informative og derfor enten ikke bruges eller af enkelte alene bruges til orientering om, hvorvidt de unge skal indstilles til optagelsesprøve.

Hvad angår produktionsskolevejledere, er udfordringerne i forhold til videndeling om både de førstegangsvisiterede unge og frafaldne unge fra erhvervsskolerne i stort omfang forankret i, at mange af de unge er registreret i det sociale system, hvorfor vejlederne ikke har sagsindsigt. Informationen kan derfor kun gå gennem de unge selv.

Hvor videndelingen i forhold til de unge på ungdomsuddannelserne således sker et i et mindre og primært uformelt omfang, er videndelingen om de unge mellem de gymnasiale uddannelser og Studievalgsvejlederne derimod stort set ikke-eksisterende – om end få vejledere tilkendegiver af og til at orientere Studievalgsvejlederen om enkelte elever. Udfordringen består ifølge vejlederne i at få et kendskab til den samlede årgangs vejledningsbehov i forhold til uddannelses- og erhvervsvejledning – her særligt i forhold til elever, der ikke nødvendigvis er fagligt svage, men svage i forhold til at træffe et valg om uddannelse. Den helt klare konsekvens af den manglende formalisering af videndelingen er ifølge vejlederne, at vejledningsindsatsen fra studievalgsvejlederen alene retter sig mod unge, som selv opsøger uddannelses- og erhvervsvejledningen.

I forlængelse heraf er det imidlertid væsentligt at fremhæve, at stort set alle interessentgrupper grundlæggende betragter uddannelsesplanerne som et oplagt redskab til videndeling, såfremt de får en ensrettet struktur og kommer til at omfatte relevante informationer, der gør det muligt at pejle sig ind på unge med et særligt vejledningsbehov. På den baggrund er der ifølge vejlederne basis for, at uddannelsesplanerne kan blive et integreret redskab til at skærpe videndelingen om unge og frafaldstruede elever gennem hele vejledningssystemet – fra folkeskole til videregående uddannelser.

UU- og Studievalgsvejlederens viden om uddannelserne

UU- og Studievalgsvejledernes viden om de forskellige uddannelsessteder og -retninger har endvidere været et centralt tema i fokusgrupperne. Såvel de interviewede vejledere på erhvervsuddannelser som vejlederne på de gymnasiale uddannelser i forhold til UU samt enkelte interessenter i forhold til Studievalg giver udtryk for, at vejlederne ikke har et tilstrækkeligt kendskab til uddannelserne. Ifølge vejledere på erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser medfører det en øget arbejdsbyrde i forhold til uddannelses- og erhvervsvejledning.

Konkret peger HHX-vejledere i forhold til Studievalg på, at Studievalgsvejlederne ikke er kvalificeret til at vejlede den store gruppe af elever på HHX, som ikke ønsker en videregående uddannelse, men som sigter mod praktisk orienterede eller korte videregående uddannelser. I forhold til denne gruppe af elever tilbagesår derfor en stor opgave for gennemførelsesvejlederne omkring gennemførelse af uddannelses- og erhvervsvejledning.

De gymnasiale uddannelser har endvidere en oplevelse af, at deres målgruppe generelt ikke betragtes som UUs målgruppe, hvorfor eleverne ikke i samme udstrækning som andre elevgrupper får den nødvendige vejledning. Dette skyldes ifølge vejlederne UUs orientering mod de mest svage elevgrupper.

Når det er sagt, skal det påpeges, at interessenterne til Studievalg ser det som en styrke, at der med professionaliseringen af uddannelses- og erhvervsvejledningen er tilvejebragt en opdateret og fagspecifik viden i forhold til et komplekst uddannelsessystem.

5. METODEBILAG

5.1 Den metodiske tilgangsvinkel

Målgruppen for undersøgelsen er interessenter til UU og Studievalg. Undersøgelsen er baseret på interview med i alt 45 interessenter fordelt på fire fokusgruppeinterview med 35 deltagere og seks personlige interview, som fordeler sig som følger i forhold til målgrupper og genstandsområde:

- En fokusgruppe med syv vejledere på produktionsskoler (UU)
- En fokusgruppe med ti vejledere på erhvervsuddannelser (UU)
- En fokusgruppe med ti vejledere på gymnasiale uddannelser (HTX, HHX, STX og HF) (UU)
- En fokusgruppe med ni vejledere på gymnasiale uddannelser (HTX, HHX, STX og HF) (Studievalg)
- Seks personlige interview med folkeskolelærere med ansvar for UEA-undervisningen på folkeskoler (UU)

Endelig er der som nedenfor beskrevet gennemført fire supplerende telefoniske interview.

5.1.1 *Rekruttering og frafald*

I forhold til produktionsskoler, erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser er rekrutteringen af deltagere til interviewene foregået ved direkte henvendelse til vejlederne på uddannelserne, mens rekrutteringen af lærere med ansvar for UEA-undervisningen oftest er foregået gennem henvendelse til skolelederne.

Rekrutteringen af deltagere til interviewene er foregået ud fra følgende kriterier:

- Deltagere skal komme fra forskellige skoler og uddannelsesinstitutioner
- Deltagerne skal komme fra både land og by

- Deltagerne skal komme fra skoler og uddannelsesinstitutioner af forskellige størrelser
- Deltagerne skal samarbejde med forskellige vejledningscentre

I forhold til deltagere fra de gymnasiale uddannelser er det endvidere tilstræbt, at de fire gymnasiale uddannelser (HTX, HHX, HF og STX) er ligeligt repræsenteret i begge fokusgruppeinterview, ligesom vi er opmærksomme på, at deltagerne herfra skal varetage forskellige interessentroller i hver af grupperne – dels i forhold til UU, dels i forhold til Studievalg.

Nedenstående tabel viser frafaldet i forbindelse med fokusgruppeinterviewene. Frafaldet til grupperne har i de fleste tilfælde været begrundet i sygdom eller akutte, presserende arbejdsopgaver.

Interessentgruppe	Inviterede	Fremmødte
Produktionsskoler (UU)	10	7
Erhvervsuddannelser (UU)	10	9
Gymnasiale uddannelser (UU)	12	10
Gymnasiale uddannelser (SV)	12	10

Samlet set er der på tværs af fokusgrupperne en bred repræsentation af vejledere fra hele landet samt fra forskellige skoler og uddannelsesinstitutioner. Således er fokusgruppen med produktionsskolevejledere afholdt i Århus, hvorfor vejlederne er rekrutteret fra Vestdanmark, mens fokusgrupperne med vejledere fra erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser i forhold til UU er afholdt i København med deltagere fra uddannelser på Sjælland og øerne. Endelig er fokusgruppen med interessenter til Studievalg afholdt i Odense med deltagelse af gymnasiale vejledere, der samarbejder med forskellige Studievalgscentre.

I fokusgruppen med interessenter i forhold til Studievalg har alle studievalscentre med undtagelse af Studievalg Nordjylland og Sjælland på grund af frafald været repræsenteret. Der er efterfølgende gennemført telefoniske interview med interessenter i forhold til disse vejledningscentre. Ligeledes har de rekrutterede interessenter i forhold til UU haft samarbejdsrelationer til hovedparten af landets 46 UUere.

I forhold til folkeskolelærere var det oprindeligt planlagt, at disse også skulle interviewes gennem et fokusgruppeinterview. Det viste sig dog på grund af tidspunktet for undersøgelsen, at det som følge af blandt andet afvikling af afgang-

prøver var vanskeligt at rekruttere et tilstrækkeligt antal deltagere til et fokusgruppeinterview.

5.1.2 *Telefoninterview*

Med henblik på at sikre repræsentation af alle studievalgscentre er der som nævnt ovenfor efterfølgende gennemført telefoninterview med interessenter til Studievalg Nordjylland og Sjælland.

Her foruden har en vejleder fra en gymnasial uddannelse i en mindre by også deltaget i et telefoninterview. Dette for at sikre deltagelse af en gymnasial uddannelse med stor geografisk afstand til et studievalgscenter.

Eftersom HHX-vejlederne var i mindretal i fokusgruppen med gymnasiale vejledere i forhold til UU, er der desuden gennemført to supplerende telefoninterview med disse.

5.2 **Metodens anvendelighed**

Blandt fordelene ved fokusgruppeinterview er, at metoden gør det muligt at bringe deltageres forskellige holdninger og perspektiver sammen og skabe en dialog mellem deltagerne. Deltagerne får på den baggrund mulighed for at kommentere og udfordre hinandens udtalelser.

Dette giver mulighed for at tilvejebringe en nuanceret og varieret dækning af undersøgelsens problemstillinger, samtidig med at interviewerens indblik i nogle af de forforståelser, der vil være blandt deltagerne i fokusgruppen.

Idet fokusgruppeinterview – som andre kvalitative metoder – typisk tager afsæt i en semistruktureret interviewguide – hvilket også har været tilfældet i denne undersøgelse – vil der være mulighed for, at interviewerens følger op på såvel forudsete som uforudsete temaer og problemstillinger med uddybende spørgsmål.

Vi vurderer på den baggrund, at fokusgruppeinterviewene har været velegnede til belysning af undersøgelsens emner set i forhold til formålet, og at de har fungeret fuldt tilfredsstillende, for så vidt angår rekruttering og praktisk gennemførelse samt suppleringen med personlige og telefoniske interview, hvor det har været formålstjenligt.